

HOEVEEL VERHALEN MOETEN WE NOG VERTELLEN VOORDAT ZE EENS GAAN LUISTEREN

VERKENNING

Door het Lectoraat Change Management
van De Haagse Hogeschool

Sandra van Kolfschoten
Hanane Abaydi

Lector Jacco van Uden

CONCEPT
'LIMITED EDITION'

HET VERHAAL IS EEN GELUKKIG IS HET HELEMAAL GOEDGEKOMEN VERHAAL

INHOUD

Waarom deze Verkenning	4
Samenvatting & Bevindingen Het lijkt erop dat	7
Onze verkennende Schrijfsels	
1. Hoeveel verhalen nog?	13
2. Togetherness	24
3. Woe de Fck	31
4. Rauw	38
5. Is onderzoek emotie?	42
6. Hoge Muren	55
Nawoord	67

WAAROM DEZE VERKENNING

Het belang van ‘de verhalen’ van doelgroepen lijkt toe te nemen. Doelgroepen moeten hun verhaal kunnen doen, want vanuit concept als ervaringsdeskundigheid en participatie wordt er niet over, maar met doelgroepen gesproken. Ervaringsdeskundigheid gaat over het vermogen om de persoonlijke ervaringen, eventueel in combinatie met theoretische kennis, van oriëntering en herstel, in te zetten ten behoeve van anderen (Movisie, 2021). Het idee is dat deze ervaringsverhalen inzicht en perspectieven bieden aan professionals die deze ervaringen niet delen, maar wel deel uitmaken van de systeemwereld. Het is dus noodzakelijk dat we ons in woorden van Prof. dr. Femke Kaulingsfreks (2020) “serieus verhouden tot hun beleavingswereld en sociale context.” We zien dat ondanks dat deze uit eerste hand verkregen verhalen aan terrein lijken te winnen, niet ieder verhaal als een waardevol perspectief lijkt te worden ontvangen. De ontvanger bepaalt de waarde van het verhaal, en hoe het verhaal doorwerkt in de organisatie en op het dagelijks handelen van de medewerkers binnen de organisatie. De verhalen-ontvangers lijken hiermee de rol van poortwachter te vervullen: zij bepalen welke verhalen van waarde zijn en daarmee (bewust of onbewust) welke verhalen de organisatie mogen betreden. De ontvangers van de verhalen zijn de personen die aan de knoppen draaien: zij die macht en invloed hebben op de dagelijkse levens van deze doelgroepen. Het is daarom van essentieel belang om meer zicht te krijgen in de mechanismen die een rol spelen in de selectie van de verhalen die de systeemwereld ‘mogen’ betreden. Deze mechanismen helpen ons beter te begrijpen hoe het ‘op waarden kunnen inschatten van verhalen’ zich voltrekt.

Hoeveel verhalen moeten we nog vertellen, voordat ze eens gaan luisteren. Bovenstaande zin van Y, vormde

de startvraag van onze verkenning naar hoe systeem kritische verhalen ontvangen worden door organisaties en professionals die het systeem beïnvloeden. De reikwijdte van verhalen lijkt begrenzing te hebben in de systeemwereld van de organisatie. Tot waar in de organisatie en op welke manier worden verhalen van doelgroepen gehoord.

Waar wordt er (nog) wel geluisterd en waar al lang niet meer. Welke (inspirerende) verhalen vinden makkelijk een plek en wat gebeurt er met moeilijke (systeem kritische) verhalen. Wat maakt dat het ene verhaal wel door het gewapend beton van een organisatie komt, terwijl het andere verhaal een van-het-kastje-naar-de-muur route aflegt? Welke hoge muren moeten er tussen leef- en systeemwerelden worden doorbroken voordat men in staat is om te luisteren. En dan? Wat gebeurt er als men luistert?

De focus in onze verkenning ligt op verhalen van doelgroepen die moeilijk gehoord worden, zoals jongeren (in de jeugdzorg), gedetineerde personen, mensen met migratieachtergrond, achtergestelde bewoners en (jonge) vluchtelingen. In organisaties als onderwijs, overheid, jeugdzorg en justitie. In onze verkenning schijnen we ons licht op vraagstukken als:

- *Welke soorten systeem kritische verhalen bestaan er allemaal en zijn we tegen gekomen?*
- *Welke verhalen “doen het beter dan andere”?*
- *Wat zijn belemmerende factoren in het luisteren en horen?*
- *Hoe dringt een kritisch verhaal door tot aan de tafel in de directie- of bestuurskamer?*

- *Wat is er nodig om verhalen van 'doelgroepen' input te laten zijn voor daadwerkelijke verandering en impact op het strategisch beleid?*

Met deze publicatie vanuit ons Lectoraat Change Management van de Haagse Hogeschool willen we woorden en betekenissen geven aan een ongehoord perspectief opdat dit meegenomen kan worden in beleids- en organisatieonderzoek op diverse terreinen.

HET LIJKT EROP DAT...

Samenvatting & Bevindingen

- Op basis van participatief onderzoek, interviews en de reconstructie van 3 systeem kritische verhalen, hebben we de verhalen gecategoriseerd in 1) ontvangst van verhalen en 2) adresseren van verhalen.
- Binnen deze twee hoofdcategorieën hebben we de verschillende type verhalen geduid op basis van wat hoe het verhaal ontvangen wordt.

Categorie	
Ontvangst	Adresseren
Getolereerde-verhalen	Ervarings-helende-verhalen
Wat-knap-verhalen	Reis-van-de-held-verhaal
Toontje-lager-verhalen	Norm-bevragende-verhalen
Volgens-de-regels-verhalen	Ervarings-delende-verhalen
Ter-discussie-stellen-van-de-ervaring-verhalen	Norm-spiegelende-verhalen
Ik-zie-de-link-niet-verhalen	Beleids-ontkrachtende-verhalen en norm-verstorende-verhalen
Beleidsbevestigende-verhalen	Ik-ben-gered-verhaal
Komt-mij-goed-uit-verhalen	Beleids(agenda)-vormende-verhalen
We-willen-hiervan-leren-verhalen	Beleids(agenda)-vormende-verhalen

- Reis-van-de-held-verhalen worden over het algemeen goed ontvangen. Dit lijkt vanwege sympathie/empathie die deze verhalen oproepen bij de ontvangers. Deze verhalen gaan over thema's als jongerenparticipatie, ervaringsdeskundigheid en diversiteit. Deze verhalen vragen weinig van de organisatie en gaan uit van het fix-the-person-deficit denken waarbij het idee is dat er iets aan de persoon moet veranderen en niet aan het systeem. Deze verhalen zijn verlichtend en bevestigen dat de medewerkers wellicht nog iets te leren hebben, maar als de personen met zichzelf aan de slag gaan, het uiteindelijk goed komt. De medewerkers kunnen dan vanuit invloed, gezag en macht ondersteunend zijn voor de doelgroepen. Het vraagt weinig lenigheid van de medewerkers: buiten hun sfeer van invloed moeten handelen, praten en bewegen. Medewerkers lijken open te staan en in te voelen bij deze verhalen van doelgroepen en deze ook serieus nemen in hun beleid. In de praktijk lijken dit het soort verhalen te zijn die uiteindelijk weinig tot niets aan het beleid veranderen. Maar meer beleidsbevestigende verhalen zijn.

- Het lijkt erop dat in de verhalen van doelgroepen het systeem geen rol speelt of iets te verwijten valt. De beleidsbepalers lijken het systeem te ontkennen, en verschuilen zich achter het systeem in de beantwoording van de vragen/verhalen. Op een manier dat er geen perspectief of reflectie op de organisatie of professionaliteit plaatsvindt. Alleen het individuele perspectief van de verteller wordt beluisterd: Ik-zie-de-link-niet-verhalen

- In verhalen tonen doelgroepenreflectie en schaamte en inzicht in hun proces, dat deel wordt door de organisatie opgenomen. Het lijkt erop dat de organisatie het deel dat schaamte en reflectie zou kunnen oproepen t.a.v. hun eigen systeem en professie nauwelijks tot niet wordt waargenomen.

- Organisaties proberen mee te gaan in de taal van de doelgroep, maar kunnen dat maar gedeeltelijk volgen. Het lijkt er op dat het verhaal als 'beter gezien' wordt, wanneer het dichter aansluit bij het perspectief (systeemtaal) van de organisaties. Spoken word doet het beter dan drill rap.

- Het lijkt erop dat organisaties en professionals niet of moeilijk los kunnen komen van hun opvoedende, belerende, onderzoekende, hulpverlenende de rol. De zinnen die doelgroepen zeggen of verhalen die zij vertellen worden vanuit "de stoorreis, de achtergrond" beluisterd, alsof het 'trauma, deficit' altijd wordt meegewogen en daardoor de woorden minder gewicht krijgen.

- Het lijkt erop dat organisaties alleen in staat zijn naar succesvolle te begrijpen verhalen te luisteren die die we zelf graag horen en kunnen verdragen. Er wordt naar alle verhalen geluisterd, alleen zijn de meeste verhalen vooral een vorm van entertainment, het-moet-wel-leuk-en-luchtig-blijven-verhalen. Systeem kritische verhalen komen via de achterdeur naar binnen. En komen niet verder in het hart van de organisatie. Alleen wanneer ze dusdanig kritisch en imago beschadigend zijn dat er 'stappen ondernomen moeten worden'

HET VERHAAL DAT EEN VINDEN GLIP IS VERHAAL

HET LIJKT EROP DAT...

- Het lijkt erop dat afstand versus nabijheid net als objectiviteit versus subjectiviteit een belangrijke bril is waar een organisatie verhalen door bekijkt en beluistert. In organisatie vallen begrippen als afstand en objectiviteit onder 'een professionele houding' dat maakt dat verhalen die geladen zijn met emotie en persoonlijkheid (woede, verdriet, kritiek, individu) door de organisatie moeilijk serieus worden genomen. Professionele nabijheid vs emotionele betrokkenheid, laatst genoemde lijkt gemarginaliseerde groepen vaker worden toegerekend.

- Bovenstaande lijkt ook te gelden voor onderzoek en wetenschap. Op het moment dat bijvoorbeeld een emotie als WOEDE geleider is voor onderzoek net als SCHAAMTTE dan wordt dit niet direct als valide indicator gezien. Wanneer de onderzoeker of aandrager van het verhaal dan ook nog een persoonlijke emotionele verbinding zou kunnen hebben met het thema, wordt de geldigheid in twijfel getrokken. Dit maakt dat er steeds 'objectieve buitenstaanders' nodig zijn om een systeem kritisch verhaal ter tafel of op de agenda te kunnen krijgen.

- Het lijkt erop dat de 'gemarginaliseerde doelgroepen' niet tot nauwelijks serieus worden genomen als ze zelf een (systeem kritisch) verhaal aandragen. De minste kans van slagen hebben de verhalen van doelgroepen die zich nog binnen in het systeem bevinden (de jongere in jeugdzorg, de vluchteling in de AZC) iets meer kans van slagen buiten het systeem (indien het een rolmodel en succesverhaal is) veel kans van slagen als de 'gemar-

ginaliseerde doelgroep' tot het systeem is gaan behoren (de in armoede opgegroeide jongere die nu lector is geworden en een boek heeft geschreven)

- Het lijkt erop dat organisaties en systemen verschillende technieken (bedoeld en onbedoeld en daarom niet minder erg) hanteren om systeem kritische verhalen weg te houden namelijk : verschuilen achter-het-systeem-verhalen, zo-doen-we-het-hier-verhalen, ik-zie-de-link-niet-verhalen. Link met gaslighting-technieken

- Het lijkt erop dat we misschien moeten ophouden met luisteren naar elkaars verhalen en meer deel gaan uitmaken van elkaars verhalen. Om op die manier een extra perspectief kunnen krijgen in elk je eigen verhaal. En misschien ontstaat er dan een verhaal dat er nog helemaal niet was. Een nieuw verhaal. Waarin je naar elkaar luistert omdat je samen aan het werken en leren en leven bent.

HOVEEL VERHALEN NOG?

VERKENNENDE SCHRIJFSELS

door Sandra

Steeds meer (maatschappelijk) organisaties gebruiken Kunstproducties als interventie om in gesprek te gaan met hun doelgroep. Het maken van verhalende kunstproducties wordt (terecht) gezien als middel voor narratief empowerment. Verhalen van rolmodellen waar een beoogde doelgroep kennis en ervaring en kracht kan op doen. Of en hoe dit soort narratieven ook ingezet zouden kunnen/ moeten worden voor verbeteren van de organisatie, en dan met name met de focus op het reflectief en lerend vermogen organisatie zelf, is een terrein wat minder zichtbaar is. Dat is het onderwerp van ons onderzoek. Dit artikel is een eerste aanzet daartoe.

Het is donderdag avond en ik zit aan een tafel met pizza dozen ergens in Amsterdam. Om de tafel een groep jonge (ex) gedetineerden die benaderd zijn omdat zij vaak als rolmodel gevraagd worden hun verhaal te vertellen. Ook vanavond doen ze het weer. Met veel betrokkenheid en aandacht voor alle aanwezigen en voor elkaar. Deze avond is de start van een mooi project waarin allerlei reeds vertelde verhalen verzameld gaan worden in een soort verhalenbieb, die beschikbaar is dan voor jeugdprofessionals en andere jongeren in vergelijkbare situaties. Er is zoveel moois en zinnigs in de wereld. En dat willen we samenbrengen voor nog meer mensen. “Hoeveel verhalen moeten we nog gaan delen voordat ze eens gaan luisteren” zegt een van de jongens terwijl hij op staat om voor mij een watertje te halen. De vraag gaat recht mijn hart in.

Hoewel verhalen moeten we nog vertellen voordat ze eens gaan luisteren?

De vraag houdt me de hele zomer bezig omdat het precies de vinger legt op een plek die bij mij al langer zeer doet. Het is een plek die ik tegenkom in het maken van producties die bedoeld zijn om 'doelgroepen een stem te geven'. Want "we willen graag weten wat jongeren bezighoudt". En we vinden het ook fijn als jongeren kunnen werken aan hun creatieve talenten. Het liefst begeleid door artistieke makers die een connectie met jongeren kunnen maken vanuit hun eigen kennis en ervaring. Dat er nieuwe verbindingen ontstaan. Ja! Dat willen we! Allemaal! Onderwijs. Gemeentes. Jeugdzorginstellingen. Open en gesloten settings. Een AZC waar veel gedoe is. Kunnen jullie niet eens komen en LETS doen? En dat doen we. Heel graag. Overal. Steeds weer. En met ons vele anderen. We maken mooie dingen die raken en ertoe doen. Ik persoonlijk word er steeds weer heel gelukkig van. Heel gelukkig en heel verdrietig tegelijk. Want in al die schoonheid is er steeds een zere plek. Die als ik het er over wil hebben. Niet aangeraakt mag worden. Afblijven. Daar kwam je hier niet voor. Dit is niet wat we willen bespreken in de evaluatie. Dit geeft ons geen fijn gevoel. We doen ons best hier voor iedereen. En het is heel hard werken. Ja. Ik weet het.

Ik voel de plek wanneer ik door jongeren gemaakte producties laat zien aan docenten en directeuren. Leuk filmpje zeggen ze. Knap van die kids. In de productie vertellen leerlingen hoe ze zich niet gehoord voelen en niet gezien. Niemand luistert wat ik zeg... Het is zo'n pijnlijke boodschap dat ik bang was dat de productie niet vertoond zou mogen worden. Het klopt denk ik. Niemand hoort echt wat ze vertellen. Ik voel de zere plek wanneer ik ruzie krijg met een docent die dwars door onze filmset heen loopt terwijl we opnames maken voor de video met de titel Respect. Sukkel! Zegt een van de jongens. Precies uitsprekend wat ik denk. Wat zeg jij! Schreeuwt de docent. Komt jij eens heel snel hier je excuses maken. Maak jij je

excuses eerst dan schreeuw ik terug. De docent kijkt alsof hij water ziet branden. Wie ben jij schreeuwt hij? Wie ben jij dan zeg ik. Dat je zo respectloos dwars door ons project heen wandelt. Mijn bloed kookt. De jongen gaat zijn excuses maken. Ik voel me machteloos.

Ik voel de zere plek na een hele dag filmopnames maken in een AZC vol van "overlastgevers". Mensen durven niet meer goed naar binnen. Kunnen jullie misschien iets doen? Wij treffen een groep achttien plus jongeren (die mogen niet naar school en ook niet werken, helemaal niks doen dus) die niet kunnen wachten om samen aan de slag te gaan. Er is al een hele workshop reeks geweest waar iedereen steeds naar toe kwam. We zijn met zijn allen buiten, camera's, kleine kinderen op fietsjes staan naar ons te kijken. We hebben een drone, een cabrio en heel veel energie. "Let's talk about love, let's talk about life, let's talk about the things that make us feel alright". Het gaat over vrienden maken en samen kunnen zijn. 'Dit maakt dat ik me weer mens voel zegt iemand. Ik ga weer leven in plaats van alleen maar overleven". Op het moment dat het nummer uitkomt, valt in de AZC gemeente het beleidsbesluit om de geldkraan dicht te draaien voor creatieve projecten. En een extra geldkraan open te draaien voor extra toezicht en interculturele trainingen agressie regulatie. Ik voel de zere plek. Heel. Erg.

In een onderzoek naar ondermijning criminaliteitsinterventies die geadviseerd worden. Ze zijn allemaal gericht op jongeren en hun omgeving. Hoe je de beginnende boefjes op het rechte pad houdt of weer terug moet zien te krijgen. Ik lees geen interventies die zich richten op het gedrag van professionals. Nog nooit ben ik een rapport tegengekomen dat zich afvraagt wat scholen en politie doen om criminaliteit die zij zelf veroorzaken tegen te gaan. Terwijl dit toch echt veel verhalen zijn die jongeren vertellen. Verhalen over hoe ze op school stelselmatig genegeerd worden door docenten, hoe onbegrepen en niet gezien ze zich voelen. Hoe ze als achtjarige al staande gehouden worden door politie zonder te weten waarom.

En hoe dit altijd zo bleef. Niet alleen aan mij persoonlijk maar ik zie en hoor ze terug in bijna elke productie die er gemaakt wordt. Daar ben ik toch niet de enige in? Tussen de bestuurders en beleidsmakers voel ik me steeds meer alleen staan. Ze vragen me om jongeren te leveren en een boodschap te vertellen, maar we willen alleen luisteren naar dat wat we willen horen. Ik heb het ook moeten leren. Soms tussen de regels door luisteren. Omdat de poëzie anders is dan ik zelf leerde op school. Maar in de meeste gevallen is het best heel over duidelijk.

"Ik voel die Pressure van Society,

want school houdt je klein,

je hoort jou te zijn, ik ken je niet

maar ik weet dat verdienen je"

Kun je onderzoeken wat er bij jongeren leeft na Corona? We willen graag weten wat hen bezighoudt. Vraagt de beleidsambtenaar me. En we vinden participatie belangrijk. Samen met een groep jongeren draaien we een productie. Schooluitvallers en thuiszitters. Bekende artiesten erbij en alles. Documentaire van het hele proces. De release party in Het Poppodium van de stad. De beleidsambtenaar kan helaas niet op vrijdag en ook niet op alle andere momenten tussen door. Hij is druk. Ik snap het. We plannen wel een evaluatie moment zegt hij. Ik hoor graag wat de opbrengst is. Ik voel de zere plek.

Ik voel de plek als ik naar de documentaire kijk van een van mijn vrienden. Zittend op het schoolplein van vroeger vertelt hij hoe hij als klein jongetje meteen verwezen werd naar het speciaal onderwijs en dacht dat hij dom was. Dat ze zeiden dat hij de taal moest leren spreken terwijl hij gewoon Nederlands sprak. Hoe iedereen steeds tegen hem zei dat hij later in de gevangenis zou belanden en dat hij niet verbaasd was toen dit gebeurde. Hoe hij terugkijkt op zijn leven en zich afvraagt waarom niemand hem zeg en als gewoon mens behandelde. Behalve zijn familie en zijn mentor

HET VERHAAL IS

EEN

KLAVAGH

op school.

Wat maakte dat je weer het rechte pad bent opgegaan vraagt de interviewer. Want dit is ook interessant voor andere jongeren om te horen. Wat is er interessant voor ons onderwijs om te horen denk ik. Zou er ook iemand luisteren en zich afvragen waar het op school misging? Waarom ligt de schuldvraag alleen bij hem in zijn verhaal. Zijn we niet met elkaar verantwoordelijk?

It takes a village to raise a child

En net zo hard takes het a village om een kind te destroyen.

Waarom roepen we elkaar in onze organisaties niet net zoveel tot de orde als we dat met onze doelgroepen doen?

Schaam je je voor je daad vraagt een officier van justitie

aan een jonge dader tijdens zijn proces.

De zin van de jongen blijft me bij

Bij elke misdaad die ik beging,

voelde ik me verder afrijven van wie ik was.

Ik denk aan mijn vriend en aan het verhaal in zijn docu. En de schaamte die ik steeds vaker voel naar de systemen en mensen die in de levens van jongeren niet gedaan hebben wat ze hoorden te doen. Wat er mede toe geleid heeft dat jongeren dingen doen die ze niet horen te doen. Het was niet zo bedoeld. Het liep zo. En de situatie was moeilijk. Verzachtende omstandigheden waar rekening mee gehouden wordt. Dat geldt voor jongeren vaak te weinig. Voor organisaties misschien soms te veel.

Systemen en instanties worden weinig naar de rechtbank geroepen en de vraag gesteld. Schaam je je voor je daden? Want mensen in organisaties doen hun best. Juist op plekken als onderwijs en jeugdzorg en justitie en in de vluchtelingenopvang werkt iedereen zich te pletter. De docent die respectloos door onze productie heen loopt, is in gedachten misschien bij het zoveelste moeilijke gesprek dat hij straks moet voeren. Hij zoekt naar zinnen die het beste recht doen aan iedereen. En wordt dan uitgescholden voor sukkel, door leerlingen voor wie hij dagelijks zo zijn best doet. De bestuurders snappen gewoon niks van heartcore hip hop, ze houden wel van de poëtische spoken word teksten die ze inmiddels wel gehoord hebben steeds vaker, maar die drill rapp achtige sfeer maakt ze zenuwachtig. Geen gedoe meer om het imago graag. Straks weer stukken in de krant. Het moeten dealen met agressie in opvang en detentie omdat beleid van boven wordt gemaakt en jij geen invloed lijkt te hebben. Alleen te maken met effecten en het is moeilijk om liefdevol te blijven naar je doelgroep wanneer ze je ook letterlijk pijn proberen te doen. Dat vraagt veel.

Die mensen zitten niet te wachten om te horen over dingen die NIET goed gaan. Dat motiveert niet immers. Dat weet ik zelf ook. We richten ons niet op het trauma deel zeg ik altijd, we zijn er hiervoor om het gezonde deel aandacht te geven en groter te maken. Er is al genoeg aandacht voor wat die jongeren allemaal niet goed doen en deden. Misschien moeten we het voor organisaties eens omdraaien. Wat meer reflectie op de pijn die je de ander hebt aangedaan en nog steeds doet. Het is onbedoeld ja en er zijn verzachtende omstandigheden. Maar je moet het WEL aan willen en durven en kunnen kijken. Anders is het tijd voor behandeling. TBS als we denken dat het risico op herhaling groot is. En dan samen werken aan herstel. Praatgroepen over Schaamte. We schreven er al eerder over bij ons lectoraat.

Schaamte kan aangrijpingspunt zijn voor verandering. Van een organisatie filosoof leerde ik ooit dat professionals die schaamte voelen over zichzelf

en hun werkomgeving te maken hebben met beroepstrots. Het is pijnlijk om te constateren dat je niet doet wat je zou moeten doen. Iedereen wil zijn werk goed doen. Niemand houdt van schaamte en van pijn. Toch zouden we de schaamte op kunnen zoeken in de verhalen die ons verteld worden over ons en onze organisaties. Door de in dit geval jonge mensen die gevraagd worden hun (levens) verhalen te delen. Aan hen wordt gevraagd om hun hele verhaal inclusief alle schaamte te delen. Wat zou er gebeuren als we dat ook met onszelf in onze organisaties zouden doen? Of zijn we te laat en de schaamte voorbij?

Wat zou er gebeuren wanneer we de verhalen van doelgroepen gaan beluisteren alsof ze bedoeld zijn voor onze professionals en onze organisaties? En onszelf als professional het podium laten nemen als object van onderzoek? Dat verhalen van jonge rolmodellen, dat al die videoclips, theaterproducties, kunst exposities, documentaires niet alleen bedoeld zijn om andere jongeren moed te geven, te waarschuwen, te laten zien en te empoweren. Maar dat ze ook bedoeld zijn om strategie en interventies te genereren voor onze organisaties. Dat ze ook een verhaal vertellen over onszelf. Dat we in elk narratief op zoek gaan naar het onbedoelde of niet vertelde verhaal voor de ander die toen nog niet kon luisteren, maar nu wel. En net als er rolmodellen en tussen personen zijn die een vertaling van het beleid naar de straat kunnen maken omdat ze daar te taal spreken. Bestaan deze mensen ook andersom. De mensen die de organisatie straattaal spreken en kennen en ook die van de 'doelgroepen' spreken. Die als vertaler kunnen optreden. En als spiegel. Die voor verandering van perspectief kunnen zorgen. Voor een perspectief wissel in wie nu eigenlijk de doelgroep en opdrachtgever is. Wie moet ernaar wie luisteren? Wie neemt wie serieus? En wat is daarvoor nodig? Zijn er rolmodellen in de bestuurs/ systeem wereld die het al wel doen en kunnen.

“Ze moeten ons meer activiteiten geven zeggen de gedetineerden in de Het Leven in de Bajes tv serie. We willen dingen doen. Niet alleen maar

achter de deur. We willen vertrouwen krijgen dat we dingen kunnen. Ze zeggen dat we verstandelijk beperkt zijn, maar dat zijn we niet. De begeleiders wisselen zo vaak dat niemand weet hoe de afdeling hier werkt. Onze groep zelf is eigenlijk het meest continu als factor”. “Ach nee zegt de gedragswetenschapper die gevraagd wordt op deze inhoud te reageren. Onze jongens hebben niet zoveel zelfinzicht en reflectie vermogen. Daarom zitten ze ook hier. Dit is wel een hele eenzijdig kijk op het geheel”. De volgende scene laat zien hoe de jongens de cameraploeg bekogelen met alles wat ze voor handen krijgen. We krijgen te zien wat we verwachten te zien. Ik voel de zere plek.

Wat als je ze wel serieus zou nemen? Dit als belangrijke strategische informatie zou gebruiken. En ik denk aan de gevangenis waar lang gestraften zonder personeel hun eigen afdeling runden. Met een gevangenisdirecteur die tussen de gedetineerden zat en stond en meedeed aan hun sessies om erachter te komen wat hen bezighield. Zijn gevangenis had de mooiste tuinen en een eigen koffiebranderij. Het werkte. Ook wetenschappelijk onderbouwd. Overal is theoretische duiding ook te vinden voor de zaken die doelgroepen zelf aandragen. Je moet misschien net even een ander boek openstaan dat ze je in je MBA aanreikten. Bereid zijn om het standaard leidinggeven in te wisselen voor iets anders zodat je oprecht mensgericht verschil kunt maken. Ze zijn er wel veerschilmakers die 'hun' mensen serieus nemen. De gevangenisdirecteur, de officier van justitie, de schooldirecteur, de politiemens, de onderzoeker, die ene docent. Ik ken ze. Maar er kunnen er nog veel meer bij.

Als je luistert en beseft dat je doelgroep eigenlijk je heartcore business is die je dus het meest serieus van iedereen moet nemen en je bent in staat om door meerdere lagen en vanuit diverse perspectieven te kijken en te luisteren. Dan geloof ik dat we onze organisaties waardiger kunnen maken voor de mensen voor wie Ze bedoeld zijn. Ik kom alleen zo weinig organisaties tegen die deze attitude hebben. Of die in staat

zijn meer te maken dan een leuke showcase alleen. Die de wil en het verlangen hebben om een volgende stap te zetten waarbij ook pijn en schaamte hoort naar het eigen handelen. Dat je dat even kunt verduren. Om van daaruit het next level te kunnen in gaan. Het reflecteren op je eigen (schaamtevolle) handelen en je verhaal te delen door de schaamte en allerlei vooroordelen heen. Het vraagt moed om zo het podium te nemen. We kunnen leren van de ‘doelgroepen’ die we steeds vragen dat te doen.

Het lijkt me interessant om doelgroepen die heel veel verhalen vertellen of verteld hebben te vragen waar ze zich (niet) gehoord voelen en door wie (niet). Of gewoon om al die reeds vertelde verhalen nog eens te gaan bekijken en beluisteren vanuit een ander perspectief. Samen met verschillende geleidingen naar narrativele producties te kijken en luisteren en dan in beeld te brengen wat er gebeurt. Welke processen er zich aandienen. Welk discours er aanwezig is. Waar verbinding en raakvlak is en waar juist helemaal niet. In beeld te brengen wat elementen en vaardigheden zijn van mensen (en organisaties) die hier goed in zijn. En meer zicht te krijgen op belemmerende factoren van niet kunnen kijken en luisteren. En dat we dat onderzoeksproject dan uitvoeren in een soort samengestelde gelijkwaardige onderzoeksgroep van diverse professionals (ervaringsdeskundigen en theoretici) In een opzet en vorm van een (kunst) productie. Of gewoon een heel erg gedegen promotie.

Hoever verhalen moeten we nog vertellen? Hoe zorgen we ervoor dat ze gaan luisteren? Wie zijn WE? Wie zijn ZE? Het draait rond in mijn hoofd en krijgt langzaam meer richting en focus voor de start van mijn onderzoeksvoorstel. Ik ga het doen. Ik wil niet steeds die zere plek blijven voelen en er niks aan kunnen doen. Mochten er mensen zijn bij wie een plek geraakt wordt na het lezen van dit verhaal. Wil je me dan laten weten wat het bij je oproept? Wellicht wil of kun je zelf bijdragen in het onderzoek of maak je een interessante connectie die we kunnen gebruiken.

HET VERHAAL IS EEN EMOTIO- NEEL VERHAAL

door Sandra

Nieuw jaar. Same (re) search

Het nieuwe jaar is begonnen. Als woord voor het nieuwe jaar kies ik Togetherness. In de zin van samen zijn en dichtbij mensen en elkaar. Als ook in de zin van dat alle losse eenheden samen komen in een groter geheel. Het onderzoek dat alles zal verbinden. Een project dat al mijn dagen vult. Geen 100 losse dingen met evenzoveel mensen. Op maandag hier op dinsdag daar en woensdag zijn we overal. Nee DIT wordt het jaar dat alles samenvalt tot een essentieel geheel. Liefst op loopafstand met de teckels. Zoiets. Met afgewisseld zon en zee en campingleven.

De laatste weken heb ik vooral veel gegeten en gedanst en ben samen geweest met mensen van over heel de wereld. Dat wat ik zomers altijd op vakantie doe. Dat kan blijikbaar ook in de winter. Het is zonder zon en zonder zee. Veel van de mensen zijn op de vlucht en ook dat verschilt niet veel van de mensen die elkaar zomers ontmoeten op de camping. We willen allemaal onze realiteit ontvluchten op onze eigen manier. Ik voel me er thuis en blij en gelukkig en de energie stroomt wederzijds. Met het geluk en de energie die stroomt, neemt ook mijn verdriet en boosheid toe om wat er gebeurt. Ik kreeg er de afgelopen jaren ook steeds meer “last” van in mijn dagelijkse werk en opdrachten. Mensen een stem geven die anders niet gehoord worden. Luisteren naar jongeren. Kansengelijkheid. Diversiteit. Moeilijke groepen. Detentie. Verhalen ophalen door kunst. Participatie. Erin gaan in plaats van aan de zijlijn blijven staan en er over praten. Meedoen. Actie onderzoek. Samen het werk doen en het leven leven.

Je ziet het pas als je het door hebt. En van Jaap Peters leerde ik ooit, nog beter zie je het als je het voel. Daar lijkt ook een soort van essentie te zitten. Want we hebben organisaties en professionals gecreëerd waar juist die afstand en het niet voelen steeds meer wordt benadrukt. Als je de regels volgt doe je niks fout, maar de vraag is of je goed doet. Ik kwam het op scholen en in onderwijs ook altijd al tegen. Professionals dienen afstand te houden. Objectief te blijven. Ze zeggen dan dat je beter kunt kijken maar eigenlijk ga je er gewoon veel minder door zien. Het is wel minder verwarrend misschien omdat je weet bij wie je hoort als je wij zegt. Wij de professionals, de onderzoekers, de beleidsmakers, de adviseurs, de docenten. En dan zij de mensen, de doelgroep, de criminelen, de studenten, de jongeren. Participatie brengt verwarring met zich mee. Ten minste. Als je soort van ‘omgekeerd’ gaat participeren. Je laat ‘de doelgroep’ niet alleen participeren in jouw onderzoek, maar je participeert ‘in de doelgroep’ en komt zo op onderzoeksvragen die je je zelf eerder nog niet stelde omdat je niet wist dat ze bestonden. Misschien is Togetherness wel een soort van next level participatie bedenk ik me. Iets met je hart er ook bij in mee nemen.

Nu ik afgelopen jaar in de vluchtelingen wereld terecht ben gekomen zie ik een systeem dat afstand en onmenselijkheid tot essentie heeft. Ik wist niet dat het bestond. Ik heb zelfs een contract moeten tekenen met gedragscodes waarin menselijk contact, vriendschap en persoonlijke verbinding verboden of ten minste sterk ontraden wordt. Als je de teksten leest, lijkt het alsof je je in een kudde wilde dieren gaat begeven die elk moment in volledige razernij en geweld kunnen ontspreken. Ik verbaas me eigenlijk vooral over dat mensen zo liefdevol en aardig en begripvol blijven. In alles wat ze meemaken, en vooral ook in alles wat ze niet mogen mee maken omdat vluchtelingen gewoon echt heel weinig te zeggen hebben over hoe ze willen leven en vooral heel erg dankbaar moeten zijn voor alles. Zelf voel ik steeds meer razernij en de behoefte om gewelddadig te worden. Het is niet goed dat voel ik ook. Maar ik kan er niks aan doen als ik de comments lees onder de media berichten over Ter Apel omdat

het ineens over mensen gaat hier heel dichtbij. Ik word ook woedend van de tone of voice waarmee mensen worden aangesproken en als ik de locatie manager hoor praten over het organiseren van 'dagbesteding'. Het zijn geen verstandelijk gehandicapten zeg ik, mensen zijn gewoon arts hier en ingenieur en stukadoor of caterings expert. Wees het liever het licht, dan af te geven op het donker, lees ik ergens in een insta post. Weg met de woede denk ik, mooie dingen blijven doen. Maar het kost me moeite niet steeds de vinger op zere pekken te willen leggen.

Ondertussen kook en eet en dans ik met mannen en vrouwen en jongeren en kinderen die als ze bij ons op de camping waren, heel gewoon ook als onderdeel van de interessante internationale community gezien zouden worden. Leuke vakantie vrienden heb jij toch zou iedereen zeggen. Met oud en nieuw dansen we met het hele dorp het nieuwe jaar in tot vier uur s morgens. Oude en nieuwe bewoners. Zij die hier altijd al wonen en zij die binnenkort weer weg moeten. Als je danst samen is er geen taal die je niet verstaat. Als je dat op een feest doet dat voor iedereen dezelfde betekenis heeft is er geen verschil in wat je daar op de dansvloer te zoeken hebt. Iedereen is vrij. Iedereen is op de vlucht. Iedereen is gevangen. Iedereen is mens..

Dan wel.

Maandag is het 9 januari . De schoolvakantie is voorbij en het werk begint weer officieel. Wat is mijn werk komend jaar ? Het loopt anders dit jaar voel ik. Ik heb heel heel veel lijntjes ontstaan alle kanten op. Ook op nieuwe plekken waar ik nog niet eerder was. Na de zomer vakantie vroeg ik me ook elke maand af of het werk al was begonnen. Ik stelde het steeds maar uit. Om de focus te zetten op iets wat helderheid zou geven wat het komende werk zou worden. En met welke opdracht gevers. Ik merk dat ik weer ga naar wat ik leerde in mijn overlevingstijd en waar ik me zomers altijd het fijnst bij voel. Gewoon per dag leven. En per week. En niet al te ver vooruit willen kijken of te veel over je schouder achteruit

verlangen naar hoe de dingen ooit waren. Het lijkt op de dagen in het AZC. The camp zoals we het hier noemen en niet alleen hier maar alle AZC's worden zo genoemd door hun inwoners. The Camp...

Eind van de vakantie ga ik even langs bij het hotel (een ander camp) vol kinderen zonder ouders en zonder thuis. OnderwijsKunst Programma brengen voor de komende woensdagen. Ik geef de manager die altijd in de ruimte is waar geen kinderen zijn een hand en ga dan tafeltennissen met de jongens en hun begeleiders. Ze passen hun spel beleefd aan en dat is fijn want zo kan ik er even inkomen want als je 50 plus bent is het lang geleden maar niet vergeten natuurlijk. Als het rondje om de tafel begint ben ik weer warm en blijf over tot de laatste drie. Gewoon voluit op haar gaan nu roept een van de jongerenwerkers. Ze heeft ons er allemaal al een keertje uitgegooid. No mercy. We rennen en we lachen en we roepen shit.

Ik zei het al meteen , zegt een van de mannen, we moeten een tafeltennis tafel hebben want dit verbindt. Het geeft ruimte om te duwen en te lachen en je bent onder elkaar hetzelfde. Kijk die jongens ! Vorige week konden ze er nog niks van en kijk nu eens, terwijl iemand een keiharde smash slaat. Met een blik vol liefde kijkt hij toe. Ondertussen kijkt hij met diezelfde blik scherp rond of het allemaal onder controle is want we zijn met veel mensen en de ruimte is klein. De teamleider die veel respect geniet van iedereen komt ook meedoen. Hij is altijd de rust zelve maar tijdens de wedstrijd zie je zijn vuur. Chinese stijl in zijn batje. Hij speelt iedereen keihard van de tafel. No mercy met een glimlach.

Als ik dicht bij mezelf ben, dan ben ik schuldig aan het breken van de codes. Togetherness mag niet. Geen verbinding aan gaan. Geen persoonlijk contact maken. Afstand houden. Geen gegevens uitwisselen. Geen social media delen. De zinnen lees ik in de gedragscode 'omgaan met vluchtelingen'. Thuis sturen jongeren me berichtjes via insta. Wanneer ik weer kom en waar er weer een feestje is binnen kort. Hoe ze

HET VERHAAL IS EEN WAT IS DIT ONTROE- REN VERHAAL

hun moeder missen zeker deze afgelopen dagen einde van het jaar en nieuw begin. Veel hebben de griep en koorts. Drink veel thee app ik met lemons. Ja dat zegt mijn moeder ook altijd . Ik ga weer even slapen. Tot gauw weer dan!

Terug in Oosterbeek ga ik langs mijn vrienden vol van verdriet want hun kleine broertje thuis is plotseling overleden in een ziekenhuis hier heel ver vandaan. Twaalf jaar jong. Ze hebben elkaar al drie jaar niet gezien omdat ze al zo lang onderweg waren. In de huiskamer staan de stoelen en banken in een rijtje. Fruit op de tafel. Ik krijg een klein kopje koffie van een broer met heel verdrietige ogen. De laatste maanden zijn we soort van vrienden geworden. Happy times en sad times samen delen. Er komen meer mensen binnen. Iedereen zit en zwijgt. Ook de coa mensen komen zitten. Niet eventjes maar gewoon een heel uur lang. We praten over de dood en hoe dat gaat op verschillende plekken in de wereld. Van de dood gaan de gesprekken over in het leven . Een van de mannen van beneden komt ons boven ophalen want er is gekookt. Samen aan een tafel zitten we aan ronde schalen. Rijst. Kip. Lemons. We eten. Praten. Roken. Lachen. Huilen. Leven. Togetherness.

Door dicht bij de mensen te zijn 'over wie het gaat' door deel uit te maken van 'hun' wereld , door je eigen wereld er aan te verbinden en zo samen iets 'met elkaar ' te creëren. Krijg je ook te maken met wat 'het systeem' veroorzaakt. Het lijkt ineens of je toegang hebt gekregen tot een andere wereld en bijbehorend gevoel. En dat maakt dat ik verbinding kwijt raak die ik eerder wel nog kon maken.

Geen tijd en begrip meer kunnen opbrengen voor eideloze verhalen en vergaderingen over niks. De nepheid, het gekunstelde gedrag dat bij professionals hoort. De afstand. De taal die ze spreken. Het geen verantwoordelijkheid willen dragen voor dingen die risico's met zich mee brengen. Die misschien tegen een regel of een code aan schuren. Geen moeite doen. Liever nee zeggen dan ja. Klagen en zuchten over hoe

zwaar het allemaal is vanuit een warm huis en een maandelijks eeuwig doorgaand salaris of je nu werkt of thuis zit. De wereld draait gewoon door en je boekt je vakantie, je verbouwt je huis met je zonnepanelen, lekker duurzaam en je poetst je schoenen. Ik doe zelf ook nog even het dak van de cabrio omlaag als de zon schijnt onderweg naar mijn huis dat ik met niemand hoeft te delen alleen maar met mijn dochter en die gaat ook steeds meer haar eigen weg. Participatie. Stern geven aan hen die nauwelijks gehoord worden. Ik dwarrel heen en weer tussen erbij horen en ook helemaal niet. Tussen gelijkwaardig zijn zogenaamd en ondertussen uit en in kunnen stappen als eigen keuze. Nog wel. Hoeveel verhalen moeten we komend jaar gaan vertellen en wie gaat er luisteren en wat hoor je dan?

Ik heb veel last van verwarring in 2022 en ik ben bang dat 2023 het niet duidelijker zal maken. Ik wil minder boos zijn en tegelijk nog veel meer woede richten naar de plekken en de mensen die altijd buiten schot lijken te blijven terwijl ze over de jongeren die steeds vaker gericht met wapens schieten schrijven hoe zeer de populatie overal verhardt. En welke interventies zouden passen. In welk beleidsplan en met welke implementatie vorm zullen we de transactionele analyse doen met drie P's? Of vier of vijf?

Participatie instrument en interventie. Ik zou zeggen. Een Ping Pong tafel en toernooi als start van elk onderzoek. Whole system in the room en gaan met die banaan.

Ben je al begonnen met werken vraagt Frans me als we samen even bellen om onze vrijdag de 13e mensen mensen wat een mensen sessie voor te bereiden. Ik weet het niet antwoord ik. Ik leef gewoon elke dag en doe van alles door elkaar. Ooit zal het wel eens samenvallen. Togetherness.

Leven met wat er is. Werken met dat wat er komt. Zijn met de mensen met wie je bent. Een nieuw jaar is begonnen.

WOE DE FCK

door Sandra

Ben jij ook zo boos...

Ik kom dit jaar veel woede tegen. Bij mensen die in organisaties werken. Bij mensen die doelgroep zijn van organisaties. Bij mensen die ingehuurd worden door organisaties om met hun doelgroepen te werken, omdat ze het zelf niet meer weten. Of om dat er geen mensen meer te vinden zijn. En dat ligt dan natuurlijk aan de mensen. Of te vinden zijn. Maar nooit aan de organisatie zelf. Nee. Wij zijn juist echt al heel lang goed bezig met de Bedoeling, glimlacht de Bestuurder-die-alles-onder-controle-heeft. Ja, daarom is het ook zo'n crisis bij jullie, denk ik dan. Maar nee, laat ik dat maar niet hardop zeggen. Want de opdracht moet nog wel binnen en de minachting draagt niet bij. Compassie moet ik voelen. Dat weet ik ook wel. Het zijn ook mensen. En ze doen hun best. Nee,

ik laat me niet opwinden door al die gepolijste managementaal. Verwondering. Discours. Denk Denkadviseren! Adem in. Adem uit. En glimlach naar de overkant. Niks lukt. Ik wil gewoon iemand over de tafel trekken met al dat 'we zijn zo goed bezig' en ik ben zeer benieuwd wat jij daar als adviseur nog aan toe kan voegen. Woede. Een goed onderwerp voor een artikel voor de Orde van Organisatie Adviseurs die me vroegen 'iets te schrijven over emoties in je werk'.

Zelf was en ben ik al veel langer en veel vaker woedend. En is en was woede ook een drijfveer om de dingen te doen die ik doe. Ik worstel vaak met mijn woede als adviseur. Hoe ik om ga met woede. Met die van mezelf. En die van mensen

in organisaties. Maar de laatste tijd probeer ik juist meer te laten leiden (in de zin van 'guiding') door die woede. Wat heeft de woede te vertellen? Mijn eigen woede en die en andere mensen. Ik merk dat ik bozer word als ik gevraagd word om mijn woede (of is het liefde?) in te houden. En steeds vaker moet ik ook van mezelf mijn woede inhouden. Dan vind ik mijzelf overdreven en ook veel te luid en duidelijk aanwezig met alles wat ik vind en voel. Doe es rustig, denk ik dan. Maar, nee. Woede (liefde) overwint alles.

Zelf was en ben ik al veel langer en veel vaker woedend.

Ik raak er ook opdrachten door kwijt. Mensen zitten niet graag met een woedende adviseur aan tafel. Luid pratend uit ik al mijn frustraties over wat ik in de organisatie tegen kom. De dingen die elders niet hardop gezegd worden kan ik

niet meer binnen houden. Woedend spui ik al mijn gal over die latte klote professionals en hun gedragscodes en procedures. Maar als de klant vraagt naar de oplossing, zeg ik: 'Geen idee.' Of dit een waardevol 600 euro per dagdeel adviesgesprek is betwijfel ik ook. Al denk ik soms dat het onbetaalbaar is, dat je de woede kunt laten zien en voelen, omdat die terecht is..

Confronterende feedback

Tijdens een congres over jeugdcriminaliteit waar ik de keynote mocht zijn, kreeg ik een hele slechte evaluatie. Niet zo zeer over mijn verhaal, want

dat was 'best wel inspirerend en ontregelend en goed'. Nee, de feedback ging meer over mijn uitstraling daarna. Dat mensen zich daardoor

niet fijn voelen en dat je daardoor de verbinding kwijtraakt en niet meer verder wil. Zelf vond ik dat wel een goeie interventie. Als je wil begrijpen hoe je doelgroep zich vaak voelt. Nou, zo dus. Het was daar mijn machteloosheid die zich vertaalde in woede. De hopeloosheid die ik voelde toen ik tus sen al die programmamanagers zat, met verhalen over plan en beleid en implementatie en draagvlak en monitoring van

het proces. Terugdenkend aan de echte werkelijkheid waar ik de dag ervoor in zat. Met de echte mensen waar het over ging en die daar op dat congres natuurlijk niet waren. De ouders met hun kind in jeugdetentie. De impact van een levensdelict op zoveel levens. Wat eraan voor af gaat. Hoeveel gaat over systemen die niet passen en professionals die niet willen en deuren die niet open kunnen. En hoe je dan beweegt van het kastje naar een muur. En welke woorden zij gebruikten toen ze hun verhaal deden. Woorden van angst en verdriet en frustratie en woede, heel veel woede. En liefde, heel veel liefde ook. Het maakte dat ik vol van woede daar zat namijn keynote en ook niet echt inspirerend meer was om mee aan tafel te zitten. Ik snap dat ook. Nu snap ik ook waarom mensen drillrap willen verbieden en waarom het daarom zo belangrijk is om het te laten bestaan. Alsof 'wij' dat überhaupt voor het zeggen hebben. Dat is ook weer iets om woedend over te worden. Je kunt iets verbieden, maar daarmee verdwijnt de woede niet. Zoals een jonge filosoof in onze kunst docu zei: 'Het gaat misschien niet over het verhaal dat door de kunst verteld wordt. Maar over het verhaal wat daaraan voorafgaat en maakt dat de kunst vertelt wat het vertelt.'

Het belang van verhalen delen

Ja, het is ook belangrijk om die verhalen te delen. Aan een tafel met professionals. Die overigens niks persoonlijks (mogen) delen, want dat is niet professioneel:

'Maar Sandra, heb jij misschien nog wat jongeren voor me? Liefst (ex-) crimineel? We hebben nog wel een gaatje in ons heel belangrijke expert- en mensenprogramma. En er is een vergoeding, hoor. Geen boekenbon, nee, we doen 50 euro. Want de andere heel belangrijke mensen doen het allemaal voor niks.'

Al schrijvende voel ik de woede weer opkomen.

'Ja, natuurlijk doen die experts het voor niks,' wil ik roepen. 'Die hebben allemaal goed betaalde banen en keurig afbetaalde hypotheeken. En dan moeten wij nog dankbaar zijn ook met die 50 euro van jullie!' Maar nee, ik hou me in en praat beleefd terug en probeer er nog wat bij te onderhandelen. Terwijl ik ook zeg: 'We doen het ook voor niks natuurlijk,'

want we willen ook aan die tafel zitten met het echte verhaal. Ongevraagd opgedrongen advies geef ik ook steeds vaker. Veroorzaakt door woede (liefde). Maar daar zit natuurlijk helemaal niemand op te wachten. En als puntje bij paaltje komt is er dan toch geen plek meer in het programma ineens. En ben ik weer woedend op iedereen en op mezelf vooral ook dat ik het weer verpest heb. De woede raast in mijzelf rond. Wel kom ik hierdoor steeds dichterbij de doel- groepen die zich in de organisaties bevinden waar ik veel adviseer. Onderwijs. Justitie. Jeugdzorg. Jonge vluchtelingen. Interessant voor het onderzoek en

de ervaringskunde. En zo adem ik me maar door de paniek van de weg stromende bancaire buffer heen. Het komt vast wel weer goed. Wat ik ook denk te zien is dat de woede en de boosheid en de paniek juist toenemen door de interventies die de organisatie kiest om 'de rust weer in de tent te brengen'. Het weer willen controleren van de crisis. Wat ook moet natuurlijk. Het moet niet gevaarlijk worden voor de mensen. Een gevecht tussen jongeren moet gestopt worden. Maar naast je zorgen maken dat het is gebeurd, moeten we misschien ook blij zijn met wat zichtbaar is gemaakt wat zich onder de oppervlakte afspeelt. Wat in het binnenste was en nu naar buiten is gekomen. Misschien moeten we ruimte maken voor nog meer woedemogelijkheid. En de woede ook omarmen, omdat we weten dat er liefde is blijbaar, en gevoel en vriendschap. En ook machteloosheid en frustratie en verdriet. En dat die emoties terecht zijn. Wie voelt ze niet in deze tijden. Als we ons als adviseur door organisaties bewegen is het toch bijna onmogelijk om de woede te negeren? Noem wat thema's uit de laatste beleidsstukken die je las of schreef, zet er 'woede' achter en je bent er. Inclusiewoede. Diversiteitwoede. Asielzoekerswoede. Toeslagenwoede. Wachtlijstwoede. Kansengelijkheidwoede. Gezondheidszorgwoede. Klimaatwoede. Onderwijswoede.

Woe de fuck

Daar waar de woede (liefde) is, is werk te doen. Daar zit de organisatie vraag. Of fout. Of het aan- grijpingspunt van de verandering. Als er woede is, is er nog overlevingsmechanisme. Daar waar geen woede meer te

HET VERHAAL IS EEN INTEENS ENERGIE VERHAAL VERHAAL

vinden kan ook de onverschilligheid de toon gezet hebben. Of de moedeloosheid. Of liefdeloosheid... Het steeds meer aanwezig zijn van dat laatste, die voel ik wel. Misschien is mijn zoeken (hunkeren) naar liefde (in organisaties) ook wel de oorzaak van mijn woede en verdriet van

het aanwezige gemis. Ineens komt er een nieuw woord in me op. Woedeloosheid. Woedeloze organisaties. We doen er alles aan om de woede weg te houden. Of we zijn al zo lang woedend, dat we het hebben opgegeven en ingeruild voor cynisme en onverschilligheid. Misschien moeten we naar de fase dat we juist wel de paniek moeten gaan voelen. De onrust niet wegnemen. De woede voeden. Het gemis voelen en het verlangen naar de liefde. Bestaat er een artikel over hoe je woede inzet als interventie voor organisatieverandering? Wat doen we met woede? Met onze eigen woede en die van anderen als we die tegenkomen in ons werk? Mag die er zijn? Heten we die welkom? Zijn we erop voorbereid? Is er al een leergang? Wie gaat die geven dan? In ons lectoraat Change-management schrijven ik en mijn collega's over (corporate) activisme en maak ik deel uit van twee onderzoeken die iets van doen hebben met moeite: (1) De Plek der Moeite; over innovatie van het economie onderwijs (2) Moeilijke Verhalen; over het omgaan met narratieven van doelgroepen als middel voor systeem (organisatie) verandering. 'Moeite' en 'moeilijk' zou je misschien ook kunnen vervangen door 'woede':

De Plek der Woede Woedende Verhalen

Woede en professional zijn roept in mij direct gedachten op over afstand kunnen houden tot je werk, omgaan met weerstanden, agressie regulatie training. Het wordt ons aangelernd om weg te blijven van woede. Loop er van weg. Adem jezelf erdoorheen. Van daaruit associeert mijn brein naar de herinnering en de verhalen die ik tijdens mijn advies werk bij de politie ooit meekreeg. Wanneer je te maken krijgt met woede krijg je ook te maken met angst. En als je te maken krijgt

met angst komt er automatisch moed om te hoek kijken. Om moedig te zijn is angst nodig. Angst baart moed. En de zin die ik nooit vergat: bij het de escaleren van een complexe situatie moet je soms het omgekeerde

doen dan de angst je in geeft. Ooit luisterde ik naar een verhaal waarin woede beschreven werd als liefde met verdriet erom heen. En legden we een nieuw perspectief op

het verhaal door het woord woede te vervangen door liefde. Niet 'mijn woede is groot', maar 'mijn liefde is groot'. Wat als we elke woord woede in dit artikel vervangen door liefde. Of door moed. Wat lees je dan. Ik doe dat straks nog even. Gedaan. Nu snap je misschien al die (haakjes) overal. Misschien is om woedend te kunnen zijn wel liefde nodig. En om het aan te gaan ook weer moed.

En liefde en moed en missen zijn juist ook de dingen die het leven de moeite waard maken. En die intus tot de Orde van het adviesvak zouden moeten behoren. Stel je voor dat je zonder woede ook geen moed meer hebt en liefde. Dat je zonder woede de moed verliest en de liefde. Hoe groter mijn liefde voor de mensen in de organisatie. Hoe groter mijn woede naar de mensenwaardigheid. '

Wat doen wij met woede?

En dat brengt me tot het vraagstuk. Wat is de betekenis van 'woede' in onze Orde van Organisatie Adviseurs? En kun je ook te vol van woede (liefde) zijn om tot de Orde te kunnen behoren? Is er iemand die hier meer over weet? Dat we een WOEDEND Event kunnen organiseren met zijn al- len? Of een boek schrijven over ...of.... Wat denk jij?

Ik vind het een mooie overdenking om nu mee af te sluiten. Zelf vind ik het wel even weer genoeg. Het is tijd voor een rondje wandelen met de teckels denk ik.

Dit artikel verscheen in De Binnenkant; het magazine van de Orde voor Organisatie adviseurs

Door Hanane

Rouw associëren we veelal met de dood. Afscheid nemen van een lichaam, een ziel, een verschijning. Kun je ook rouwen om wereldse zaken? Bijvoorbeeld om een planeet die blijft bestaan, maar zonder (een deel van) ons. Rouwen om het gebrek aan fatsoen in het parlement. Rouwen omdat de rechtstaat faalt? Collectief rouwen omdat we “allemaal een stukje armer worden.” Rouwen omdat je afscheid moet nemen van de laagste prijsgarantie in de supermarkt. Van de vanzelfsprekendheid van een warm huis en afscheid nemen van het idee dat je überhaupt als dertiger of veertiger in aanmerking kunt komen voor (financiering van) een huis.

Maar hoe zit het met rouwen om pijn die niet iedereen ervaart, voelt en begrijpt? Pijn die je niet voelt in je portemonnee. Mogen we rouwen om pijn die niet collectief (herkenbaar) is? Pijn die veroorzaakt wordt door schijnbaar goedbedoelde opmerkingen die je ziel van binnen verscheuren. Een aanval op jouw identiteit. Ik heb het over de pijn van micro agressies. Subtiele opmerkingen die rauw op je dak vallen. De regel van gewenning gaat niet op voor micro agressies. Het is niet hoe vaker je het hoort, hoe minder de pijn wordt. Micro agressies kenmerken zich door de subtiliteit die ervoor zorgt dat de opmerkingen makkelijk weggewuifd kunnen worden. Ze vrijwaren de dader van schuld vanwege diens goede intenties. En het slachtoffer moet vooral niet moeilijk, emotioneel of gevoelig doen. Want we willen immers van alles kunnen blijven zeggen.

Afgelopen week werd ik zelf geconfronteerd met zo een

micro agressie. Het is een achterhaald idee dat alleen mensen met een zichtbaar hakenkruis of varkenskop in staat zijn om anderen pijn te doen. De micro agressie was verpakt in een vraag die afkomstig was van een vriendelijk uitziende dame. “Is Najat* ziek,” herhaalde ze haar vraag. Ik keek haar aan en realiseerde mij dat Najat de andere vrouw met een hoofddoek is. Najat is een onmisbare. Zonder haar kan niemand in het gebouw werken of studeren. Tijdens de lockdowns liepen deze onmisbaren een hoog risico op besmetting. Maar kregen niet hetzelfde salaris en de waardering als bijvoorbeeld de collega's die de titel professor hebben. In plaats daarvan hebben Najat en haar collega's een maatschappelijke titel gekregen. Ze zijn onmisbaar, maar net zo vervangbaar.

Ik ben dochter van ouders die keihard hebben gewerkt in de schoonmaak. Mijn moeder heeft hoogzwanger iedere dag lopen schoonmaken op een kantoor waar iedereen wist wat haar rechten waren, maar slechts één advocaat de moed had om de stilte te doorbreken. Hij wees haar op haar recht op zwangerschapsverlof. Als hij had gezwegen, dan was mijn broer daar ergens tussen de dossiers geboren met Vrouwe Justitia als verloskundige.

Ik moest mij herpakken. Ik had de vraag echt gehoord. Hij is echt gesteld. Als professional help ik teams om de transitie te maken naar een inclusieve organisatie. Maar ik stond daar op dat moment niet als professional. Ik stond daar als student. Verward. Van alle gedachten die door mij heen gingen, was het enige wat ik op dat moment kon opbrengen vragen stellen. Vragen waardoor deze mevrouw doorhad dat ze mij een vraag had gesteld die gebaseerd was op stereotype. Een vraag die ze niet zou hebben gesteld aan iemand die op haar lijkt. Ik zag het ongemak. Ik hoorde haar naar woorden zoeken. Maar een reflectie bleef uit. Om haar gevoel van ongemak snel van zich af te zetten, heette ze mij van harte welkom op de universiteit. Een universiteit waar ik al een jaar rondliep. Ik voelde mij op dat moment alles behalve welkom. Want

als het een omgeving is waar – van alle mogelijke hokjes – alleen het schoonmaakhok passend is, dan voel ik mij er niet thuis.

Ik liep terug naar de collegezaal, maar focussen zat er niet meer in. Ik heb mijn studiegenoten gevraagd om mij te verexcuseren voor de rest van de dag en ben trillend en met tranen naar huis gegaan. Ik had mijn lichaam niet meer onder controle. En nog steeds heb ik er last van. De voorbereidingen voor het volgende college willen maar niet lukken. Ik kom niet voorbij de eerste alinea van een artikel over extremisme. En het idee dat ik weer terug moet naar het gebouw doet de pijn herleven. Daar staat de vraagsteller niet bij stil. Na 10 minuutjes is deze de schaamte voorbij. En zet dit weg als ‘incident’. Voor mij is het 34 jaar aan opmerkingen van gelijke strekking.

Ergens moet je er aan wennen hoop je. Ik heb geleerd dat je nooit zult wennen aan deze pijn. Een pijn die je constant overvalt. Je bent namelijk nooit voorbereid op het incasseren van een micro agressie. Een pijn die je alleen kunt begrijpen als je het zelf doorleefd hebt. Ik heb altijd gestreden met het idee dat de pijn dragelijk zou worden als toekomstige generaties niet met dezelfde regelmaat blootgesteld hoeven te worden aan racisme, discriminatie en andere vormen van uitsluiting. Maar ook strijders rouwen. Dus ik rouw.

Tervrijl ik rouw krijg ik een bericht van mijn medestudenten en docenten: “Niemand van ons kan weten hoe het voelt om regelmatig dit soort dingen te moeten ervaren, maar we willen je graag allemaal laten voelen dat je hier niet in je eenje in staat.”

Rouwen is niet zo rauw als we het samen doen.

*Uit respect voor deze topper is de naam gefingeerd.

HET VERHAAL IS EEN HELD- HAFTIG VERHAAL

door Sandra

Hoeveel verhalen moeten we nog vertellen

Steeds meer maatschappelijke organisaties zijn zich bewust van de kracht van verhalen waarmee zij hun doelgroepen in staat stellen zich te laten horen. Vooral als het gaat om jeugd- en jongerenwerk zijn er talloze voorbeelden, uiteenlopend van theaterstukken, fotoprojecten, verhalenbundels, documentaires tot aan rapnummers en video's. De verhalen worden gebruikt als inspiratie, vertaling, empowerment en motivatie en brengen verbinding tussen mensen en werelden.

De reikwijdte van de verhalen lijkt echter een grens te hebben in de systeemwereld van de organisatie en wij zijn op zoek naar de grenzen van die verhalen. Tot waar in de organisatie en op welke manier worden verhalen van doelgroepen beluisterd en meegenomen? Komen ze van de werkvloer, via de professionals tot aan de raad van bestuur en hun strategiesessies? En op welke hobbels, vluchtheuvels, springplanken en grenzen stuiten de verhalen op hun weg door de organisatie? Waar wordt er (nog) wel geluisterd en waar al lang niet meer? Welke (inspirerende) verhalen vinden makkelijk een plek en wat gebeurt er met moeilijke (systeem-kritische) verhalen?

In ons verkennend onderzoek focussen we op de kwestie die hier mee samen hangt.

(Hoe) kunnen organisaties 'moeilijke verhalen' (systeem-kritische verhalen) (1) zien én (2) gebruiken als input om de eigen organisatie (eigen handelen) beter te maken (3) ten gunste van de doelgroep? Wat zijn kenmerken,

opvattingen, factoren en processen in en van professionals en organisaties die dit luisteren en benutten bevorderen c.q. belemmeren?

Bovenstaand frame is het uitgangspunt van DE VERKENNING die Hanane Abaydi ik vanuit ons lectoraat Change Management samen aan het ONDERZOEKEN zijn.

Dit alles begon ooit vanuit een (ex) gedetineerde jongere die luid opmerkte "Hoeveel verhalen moeten we nog vertellen voor dat ze eens gaan luisteren". Ik vond het een steengoeie vraag toen. Hoe komt het dat organisaties waar we in vertoeven (onderwijs, detentie, justitie, gemeente, reclassering, politie, jeugdzorg) ons en onze verhalen niet serieus nemen? Of alleen bepaalde verhalen toe laten of aan kunnen horen? En dat ze zelf dan altijd buiten spel lijken te blijven in deze verhalen?

Wie wordt dan de opdrachtgever van dit onderzoek? Is er een lectoraat dat zichzelf deze vraag wil stellen? Of moeten wij eerst iets doen, voordat deze vraag gesteld kan worden. En waar komt de focus dan te liggen? Wat wil ik met deze Verkenning bereiken? Wat is het doel? Wil ik iets aantonen en bespreken wat nog niet voldoende als probleem/vraagstuk wordt gezien? Omdat ik er gefrustreerd en woedend over ben? Is woede überhaupt wel een goed uitgangspunt voor een verkennend onderzoek? Kun je dan nog wel met een open mind iets gaan verkennen? Of is juist een heel gesloten mind en perspectief soms ook handig?

Woede als startpunt van onderzoek

Misschien kan ik mijn woede gebruiken als aanleiding en startpunt. Deze dan even parkeren (in plaats van er helemaal in op te gaan en mezelf zo te verwickelen dat ik er niet meer uit kom). En dan over te gaan tot DE VERKENNING. De verschillende verkenningen kan ik dan in beeld brengen. Als VERHAAL. Schrijvend. Beeldend of artistiek. Ik zie wel een soort vorm voor mij. En dit kan dan een basis zijn om met verschillende

doelgroepen (onderzoekers, lectoraten, beleidsmakers, bestuurders, professionals, jongeren, kunstenaars...) in gesprek of artistieke activiteit te gaan. Waarbij onze LECTOR dan benadrukt dat juist de doelgroep van de systeembewakers (bestuurders en beleidsmakers) het meest interessant zijn. " We moeten het Systeem ook op verhaal laten komen" zegt hij steeds in elk ZOOM-overleg. En dat het belangrijk is om oprecht verwonderd en nieuwsgierig te zijn naar de gegevens, achtergronden, indicatoren, systeemfactoren en eigenschappen van beleidsmakers en bestuurders. En hoe zij de (systeem kritische) verhalen beluisteren en wat het met ze doet en wat ze er vervolgens (niet) mee doen in hun organisaties.

Ik moet er meteen altijd een beetje van zuchten merk ik. En het cynisme neemt het direct over van de nieuwsgierigheid. Ik denk de zinnen al te horen waarmee ze spreken over het thema. De mooie woorden en de organisatietaal. Ik merk dat ik zelf veel minder geïnteresseerd ben in het waarom van hun verhalen. En het functioneren van hun gedrag en denken. Bij het opschrijven van deze laatste alinea voel ik weer dat de woede en frustratie heel dichtbij en de verwondering best heel ver weg te zoeken is. Dit is ook het deel waar mijn collega Hanane Abaydi om de hoek komt kijken. Als Corporate Activist is zij juist op zoek naar het functioneren van organisatiesystemen. Op deze manier hebben wij onze Verkenning verdeeld.

Ik doe iets met DE WOEDE, door deze heel subjectief en ongenuanceerd op tafel te leggen. Samen met Hanane (en Jacco) beschouwen we deze dan met iets meer afstand en kijken we tot welke verkennde vraagstukken dit kan leiden. Waarop Hanane er dan over denkt om een voorbeeld van een VERHAAL als een soort van onderzoeksjournalist helemaal uit te pluizen met allerlei systeemdragers in een organisatie. Bij de gedachte word ik al beetje kriegelig en ben ik ook ongerust of één VERHAAL niet veel te weinig is. Want ik kom dagelijks allerlei voorbeelden en verhalen tegen en die wil ik ook allemaal op tafel krijgen.

Ook al doen we er niks mee. Ik wil graag dat andere mensen die lezen en denken: "Goh hé, dat is inderdaad best wel raar, is me nooit opgevallen". En dat deze vraag dan leidt tot dat je het ineens overal gaat opvallen. Zoals Cruyff zei "je gaat het pas zien als je het doorhebt" en ik later van Jaap Peters leerde dat je het nog beter ziet op het moment dat je het ooit heb gevoeld ook. Ik wil dat mensen dingen gaan zien en voelen die ze eerder niet zagen en voelden en dat dit hun hele perspectief op de werkelijkheid verandert. Dat je een soort bril op krijgt die je nooit meer af kunt zetten. Je ziet overal zwangere vrouwen in zwarte bmw's rijden. Ik wil dat mijn woede en verontwaardiging besmettelijk wordt. Maar ja. Dat is nogal pretentius misschien ook best wel. Ik merk ook dat ik door het nadenken over begrippen als VERKENNING en ONDERZOEK en VRAAGSTELLING en VRAAGARTICULATIE een soort van vertraging krijg in mijn denken en voelen. En ik weet nog niet helemaal of me dit bevalt of juist niet. Misschien is het wel een element van onderzoek doen. Dat je nu eenmaal moet vertragen. En meer afstand moet nemen. Het klinkt best logisch. Maar ik hou niet zoveel van afstand en van focus. Ik ben meer van er middenin en dwars doorheen en overheen en 'zie je wel hier ook al en daar en overal' en nu weet ik het dus DOORrrrrr met alles.

Close reading als vorm

Bij het promotieonderzoek van Andries Hiskes leerde ik over CLOSE READING. Ik lees meestal schuin overdwars al scannend door boeken en artikelen heen. Dat kan ik ook heel bijzonder snel. Bij CLOSE READING lees je heel bewust vanuit een gekozen frame of perspectief, dat bevat me dan wel weer, want zo lees ik volgens mij altijd alles wat op mijn weg komt. Ik zie niks anders dan mijn eigen frame en perspectief.

Het boek van Milio van der Kamp met de titel "Misschien moet je iets lager mikken" is een enorme bestseller. Ook in het onderwijs zie ik mensen elkaar het boek aanraden. Ik had het toen natuurlijk al lang in mijn bezit. Meestal voordat het mainstream is, heb ik het al besteld en uitgelezen. Dit is namelijk ook echt een boek dat goed in "mijn verhalen frame past". De lovende reacties en recensies zijn talloos. En Milio wordt

HET VERHAAL IS EEN ON- GEWAK- KEELJK VERHAAL

overal uitgenodigd om te spreken. Ook ik vind het boek erg goed. Het beschrijft van “binnenuit de doelgroep” hoe het is om vanuit armoede en met vooroordelen op te groeien. Welke negatieve belemmerende rol het onderwijs hier speelt. En wat dit betekent voor schoolloopbaan ontwikkeling en succes. Wat ik me ook afvraag is waarom dit boek en verhaal zo onthutsend goed is. Het is geen nieuw verhaal. Het is een verhaal dat ik al jaren hoor en meemaak uit de verhalen van “doelgroepen”. Het “onthutsende gedrag” van docenten dat gekenmerkt wordt door onverschilligheid, desinteresse en vooringenomenheid is iets dat in onderwijs echt dagelijks gebeurt. En waar veel leerlingen slachtoffer van zijn. Wat er nieuw is, is dat dit boek geschreven is door iemand die inmiddels tot de “gevestigde orde behoort” en socioloog is. Hij heeft daarmee blijkaar recht van spreken. Het is een verhaal waarnaar geluisterd wordt. Het is iemand “van ons”. Het luisteren en reageren lijkt zich te beperken tot “dit zou toch niet meer mogen gebeuren” en misschien ook nog “hoe krijgen we kinderen en gezinnen die in deze omstandigheden verkeren beter in beeld?”. Nog nergens heb ik het boek zien leiden tot vraagstukken als “de schaanthe die dit oproept bij professionals over hun eigen handelen”, het onderzoek naar in hoeverre dit soort gedrag en vooroordelen in eigen scholen voor komt bij docenten. En of leerlingen van nu hier ook ervaringen mee hebben? Beste Hanane. Misschien is het mogelijk om in de Verkenning dit boek als onderwerp van een gezamenlijke Close Reading en gesprek te nemen? En dan met verschillende perspectieven om de tafel? Of moeten we het kleiner houden en alleen op de bestuurstafel leggen? En hier het gesprek voeren? Wat heeft dit boek betekent voor jou en voor je organisatie? Of wat betekent het. Wat denk jij Hanane ? Is dit en soort voorbeeld om uit te spitten?

Rolmodellen porno

“Jawel Sandra. We hebben wel gesprekken gevoerd met de doelgroep. En we kennen heel veel jongerenwerkers die dagelijks met ze werken. En er zijn ook ervaringsdeskundigen. Rolmodellen met een gelijksoortig

verhaal.”

Inspirational porn was een begrip dat voorbij kwam in het promotieonderzoek van Andries Hiskes. Het perspectief van het MOOIE VERHAAL. Het rolmodel dat overal mag optreden. En ik krijg er een dubbel gevoel van. Want ik weet ook de kracht van rolmodellen verhalen. Narratief empowerment. Hoe helend het is voor jezelf om je verhaal te kunnen delen. En hoe hoopgevend en versterkend het is om een verhaal te zien en te horen waar je je zelf in herkent. Of als professional naar een verhaal te kunnen luisteren dat tot meer verstaan en begrip van je doelgroep leidt. Ja het is goed. Maar er is ook die rolmodellen porno. Daar draait mijn hoofd ook meteen op aan!

Ik zie meteen de voorbeelden die ik ken voor me. Ik zou er een “Artistiek Cynische Productie” van kunnen maken voor onze VERKENNING.

Picture this. We zijn ergens in het land. De zaal heeft zich gevuld met professionals. Het heeft iets te maken met jeugd en met criminaliteit. Op het podium heet de ingehuurde dagvoorzitter iedereen welkom. Er wordt een grappe gemaakt over files en vroeg opstaan. Even opwarmen. Dan de aankondiging van HET VERHAAL.

Het Verhaal mag op uitnodiging naar binnen. Aan een tafel met post it's. Of op een podium. Er staat een bankje voor de huiselijke sfeer. Iedereen herkent “Het Verhaal” omdat het duidelijk “De Doelgroep” is en die is Hier zo duidelijk in de minderheid. Sommige mensen kennen “Het Verhaal” ook die geven “Het Verhaal” even een boks. Ja man. Goed dat je er bent.

Tijdens het verhaal van Het Verhaal zijn mensen aandachtig en vaak ook ontroert. Zeker als Het Verhaal ook nog een productie is geworden. Een liedje of een toneelstuk of een videoclip. Er wordt geklapt. Soms gehuild. Mensen zijn door Het Verhaal weer even dichterbij gekomen “waar ze het allemaal voor doen”, wat zo betekenisvol is in hun werk. Meestal is

het een Geslaagd Verhaal. Eenje waar je voor kunt klappen. Iets dat je begrijpt ook vanuit je eigen perspectief. Je zegt tsjonge jonge dit raakt me wel. En hier moeten we iets mee. Dit Verhaal moet ook verteld aan onze jongens. En onze professionals. Want hier gaat het om. We moeten allemaal luisteren naar dit Verhaal.

Voor mij is het niet meer genoeg. Waar ik vroeger al blij was dat er überhaupt een doelgroep of een verhaal aanwezig was, kan ik het nu vaak niet meer aanzien omdat het altijd zo overduidelijk eenzelfde soort verhaal is. Als je echter verhalen die kritisch zijn op de systemen ook nog eens kritisch of zelfs woedend neer legt. Dan luistert er helemaal niemand meer. Dat is ook wel soort van logisch misschien. Om woedend over te worden verhalen, moet je een soort van woedeloos kunnen brengen misschien. Of liefdevol. Of vol van compassie en begrip.

Beste Hanane,

Wat ik graag zou willen is dat mensen luisteren naar (systeem)kritische verhalen van Doelgroepen en dat ze door het luisteren naar het verhaal gaan reflecteren op hun eigen handelen en het reilen en zeilen in hun organisatie. En liever nog dat ze door het systeemkritische verhaal zelf systeemkritisch worden op hun eigen handelen en organisatie. Dat ze zien welke eigen bijdrage ze leveren aan het zelf creëren van de doelgroepen waar ze voor werken. Dat we samen verantwoordelijk zijn voor de shit. En het daarom ook samen moeten oplossen en aangaan. Even in “onderzoekstaal”

- *Wat zijn de kenmerken, overeenkomsten van verhalen die podium krijgen?*
- *In hoeverre zijn deze verhalen kritisch op de systemen. Is daar ruimte voor?*
- *Hoe worden deze verhalen ontvangen door*

professionals? Door welke professionals? Tot welke laag in de organisatie of het beleid?

- *Bieden deze verhalen aangrijpingspunten tot zelfreflectie of vraagstellingen ten aanzien van het functioneren van, de bijdrage van organisatie en systemen zelf?*

Ik ben beetje klaar met al die mooie moeilijke verhalen merk ik. Die alles al overwonnen hebben en achter zich gelaten en die terugkijken op een leven waar ze niet meer naar terug willen. Zo'n verhaal waar je voor kunt klappen. En dat het klaar is. Een verhaal ook dat je met een gerust hart los kunt laten als je na Het Event. Weer in je auto stapt. Het is gelukt. En morgen is er weer een nieuwe dag met nieuwe verhalen die aan het begin staan van dit Verhaal. Op die manier verandert een verhaal dan eigenlijk weinig tot niets aan de bestaande werkelijkheid en hoef je ook niet over te gaan tot actie of beweging. Ik wil ook dat mensen gaan luisteren naar De Verhalen die zich gewoon voor hun neus afspeelen elke dag.

- *Welke verhalen van jongeren zijn er die “Er middenin zitten”?*
- *Beseffen professionals/organisaties dat zij dagelijks te maken hebben met echte mensen en echte verhalen?*
- *(Hoe) zijn deze verhalen bruikbaar voor het reflecteren op het handelen van professionals en organisaties?*

Nog niet helemaal zoals ik het in DE VERKENNING wil opnemen. Maar het begint ergens op te lijken.

Vrijdag in de jeugdgevangenis

Als je een boek over straat schrijft ben je geen straat. Zegt een van de jongens op mijn wekelijkse vrijdag in de prison-les. Terwijl hij het verhaal aan de kant schuift. Ik ben daar aan het werk als onderwijskundige met een opdracht om het onderwijs beter te maken. En ik wil dat natuurlijk doen “vanuit de doelgroep zelf” en verhalen ophalen en goeie ideeën samen ontwikkelen. Niemand vindt dat echt een goed idee. Ook de doelgroep zelf niet. Waarom zouden ze mij vertellen wat hen bezig houdt. Wie denk ik wel dat ik ben? Wat weet jij van wakker worden met niks? U bent vast een aardige vrouw hoor. Maar hier werken de dingen anders.

Dat wat ik in het Lectoraat wil onderzoeken is hier gaande. En ik zit er zo middenin dat er teveel gebeurt op teveel lagen om er iets mee te kunnen doen. Behalve erin rondtollen. Het stof weer van mijn kleren kloppen en weer opstaan. Ik word meegenomen in de energie van het systeem en de mensen die er werken en de jongens die er verblijven en alles gebeurt tegelijk.

Ik heb het plan om het onderwijs daar te maken tot Island of Sanity. Een soort Utopische droomonderwijsomgeving. Hopsitopsiland zegt Frans Douw. Dat is waar we vandaan komen. We zijn hier geland op de maan. Zegt Skaffa. Als een soort buitenaardse wezens. Zowel voor de professionals als voor de doelgroep. Niemand begrijpt ons en wij begrijpen niemand. Terwijl we daar juist eigenlijk specialist in zijn. We aanschouwen het als buitenstanders die we ook blijven en dat moet ook. Want als we er middenin komen dan komen we er nooit meer uit. Dan zijn we ook vervangen in alles daar. En we moeten er juist middenin komen om ergens verder te komen. Het is best heel ingewikkeld om op een plek te zijn waar alle verhalen als een kluwen in elkaar zijn verstrengeld.

HET VERHAAL IS EEN DOORLOPS SOORT MENSEN VERTELD VERHAAL

Ik voel dat ik hier weer iets aan het VERKENNEN ben wat ik nog niet wist of weet. Ik wist niet eens dat ik dit aan het verkennen was of ging doen want mijn opdracht en bedoeling is iets anders. En waarschijnlijk weet ik aan het eind pas waar ik aan begonnen ben. Voortschrijdend inzicht met hele lange ij want het is hier echt heel pijnlijk en er is zoveel lijden. Ook en vooral aan en van en door mijzelf.

Ik denk dat ik naar nieuwe verhalen aan het luisteren ben. Niet alleen aan het luisteren maar ik onderga ze ook. Ik onderga dat ik er niet goed naar kan luisteren. Dat het hier over dingen gaat die ik niet kan aanhoren. Die zo (systeem) kritisch zijn dat ik ook mijn eigen systeem ter kritiek moet roepen steeds. En dat ik nu last krijg van inzichten die ik eerder nog niet had. Die maken dat ik wat haper met mijn verkenning waar ik aan was begonnen. Of iets heb van ik moet weer opnieuw beginnen. Steeds weer opnieuw want het begin verandert weer.

Misschien is deze VERKENNING daarvoor bedoelt. Dat als ik het niet meer weet. Als ik kopje onder ga in de golven. Dat ik me dan vast kan grijpen aan de verkenning om mijn hoofd boven water te houden. Of dat je juist zuurstofflessen nodig hebt om daarmee heel lang en heel diep onder de oppervlakte te kunnen duiken op zoek naar werelden waarvan niemand nog wist dat ze bestonden.

Hoewel verhalen. Het zijn zoveel verhalen en zoveel lagen en zoveel invalshoeken en perspectieven dat ik niet weet waar te beginnen. En als ik ben begonnen dwaal ik er weer van af. Omdat er weer een nieuw verhaal is begonnen. En ik dan de interesse in het eerdere verhaal al een beetje aan het verliezen ben, terwijl dit nog niet eens echt goed in beeld is gebracht. Ik wil al weer door met het volgende. Focus houden en ergens wat langer bij stilstaan. Voelt voor mij soms ook als iets onderzoeken wat ik al weet. Een beetje weten is al genoeg. Maar natuurlijk niet voor echt onderzoek. Dat moet wat verder in de Verkenning. Niet alleen in mijn eigen hoofd met allerlei gedachtes blijven rondraaien, er moet een NEXT

STEP KOMEN. OF EEN FIRST STEP MISSCHIEN.

Samenvattende verkenning

Eerste Verkenning : Hoe beleidsmakers en bestuurders (leren) luisteren naar doelgroepen en van hun en met hun verhalen nieuw beleid (zouden kunnen) maken.

Tweede Verkenning : Hoe dit niet alleen over succesvolle te begrijpen verhalen gaat die we zelf graag horen en kunnen verdragen.

En een Derde Verkenning: Misschien moeten we ophouden met het luisteren naar elkaars verhalen en moeten we meer deel gaan uitmaken van elkaars verhalen. Om op die manier een extra perspectief kunnen krijgen in elk je eigen verhaal. En misschien ontstaat er dan een verhaal dat er nog helemaal niet was. Een nieuw verhaal. Waarin je naar elkaar luistert omdat je samen aan het werken en leren en leven bent. En misschien ren ik dan al weer veel te snel door naar het einde en moet ik terug vertragen naar het begin.

Of het woord geven aan mijn collega onderzoeker in Crime.

Beste Hanane Abaydi,

Hoe ver (kennende) ben jij?

door Hanane

Hoever veel verhalen hebben we nog nodig voordat ze een keer gaan luisteren?

Hoever veel meldingen van racisme hebben we nodig zodat ze niet weggemoffeld wordt als incident, maar gezien worden als patroon?

Hoever veel ‘voorbeelden’ van geweigerde sollicitanten hebben we nodig voordat we iets doen tegen arbeidsmarktdiscriminatie?

Hoever veel onterecht aangemerkte fraudeurs hadden we nodig voordat de belastingdienst erkende te werken met racistische risicoprofielen?

Hoever veel journalisten moeten er worden vernood voordat een beroepsgroep zich verontwaardigd uitsprekt?

Hoever veel kinderen moeten er flauwvallen in de klas voordat we doorhebben dat armoede niet de verantwoordelijkheid van het kind is?

HOGE MUREN

Hoveel kinderen moeten er worden gepest voordat scholen doorhebben dat het hebben van alleen een pestprotocol niet genoeg is?

Hoveel wetenschappers moeten er vermoord worden voordat hogescholen en universiteiten zich uitspreken tegen landen die genocidale praktijken uitvoeren?

Hoveel artsen moeten er worden ontvoerd en vermoord voordat we doorhebben dat ziekenhuizen en medisch personeel een bewust doelwit zijn?

Hoveel moties moeten er ingediend worden voordat we over gaan tot actie?

Hoveel ongelukken hebben we nodig voordat er verkeersmaatregelen worden getroffen bij een gevaarlijke rotonde?

Hoveel meldingen waren er nodig voordat we doorhadden dat DUO extra controles uitvoerde in bepaalde wijken?

Hoveel slachtoffers in de gesloten jeugdzorg moeten hun verhaal doen voordat er serieus geluisterd wordt naar de gruwelverhalen die zij hebben meegemaakt?

Hoveel onder geadviseerde kinderen hebben we nodig voordat onder advisering van kinderen uit bepaalde groepen uitgeroeid wordt?

Hoveel kinderen moeten hun ouders en ledematen verliezen voordat Nederland stopt met het leveren van financiële, politieke en militaire steun?

Hoveel gentrifiers moet een stad tellen voordat een gemeente of het Rijk doorhebben dat het weggagen van kwetsbaargemaakte bewoners uit de stad doelbewust beleid is?

Hoveel meldingen van astma en luchtwegproblemen, veroorzaakt door hoge fijnstofconcentratie, zijn er nodig voordat er luchtfilters worden geplaatst in scholen in kwetsbaar gemaakte wijken?

Hoveel bomen moeten we kappen voordat we doorhebben dat we een ecosysteem ontwrichten?

Hoveel dakloze personen hebben we nodig om door te hebben dat criminaliseren en beboeten van dakloosheid niet een oplossing is voor de dakloosheid?

HET VERHAAL IS EEN LOGISCH EN VERSTAAN- BAAR VERHAAL

Lieve Sandra,

Het heeft even geduurd. Mijn reactie stond weken geleden klaar. Ik wilde het uploaden, maar ik heb het niet gedaan. Eerst was de vraag in welke vorm ik wilde verschijnen: als het verhaal dat haar verhaal doet op een podium? Of wil ik er op een afstandje naar kijken? Toen kwam het dilemma van hoe wil ik reageren? Want hoe ik reageer, mijn woordkeuze, mijn emoties, zijn allemaal factoren die van invloed kunnen zijn op hoe serieus ons onderzoek genomen wordt. Want wat als we te emotioneel betrokken zouden zijn bij het onderwerp? Het is eigenlijk vreemd dat emotionele betrokkenheid wordt geproblematiseerd, maar afstand tot een onderwerp min of meer wordt vertheerlijkt. Want afstand staat synoniem voor objectiviteit. Alsof je niet te ver op afstand kunt staan van je onderzoeksobject, je medewerkers, je klanten of je leerlingen. Met een beetje geluk mag het 'object' als mens verschijnen, en dan noemen we het even voor het gemak 'doelgroep'. En ook dan kan de afstand te groot zijn voor je inlevingsvermogen om het verschil tussen jouw werkelijkheid en de ervaringswereld van de 'doelgroep' te kunnen overbruggen. Hoe doe je dat dan vraag ik mij af: hoe kun je iemands woorden, ervaringsdeskundigheid of emoties op een waardige manier interpreteren als je op voorhand al denkt in doelgroepen? Alsof iedereen in die groep voldoet aan dezelfde kenmerken en gereduceerd kan worden tot een persona.

Onderwijskwaliteit

Laten we de 'doelgroep' 'emotionele ouders' die strijden voor het openhouden van een school als voorbeeld nemen. Ik neem je even mee naar een informatieavond waar deze ouders en leerlingen van een middelbare school te horen kregen dat de school moest sluiten. Ook de medezeggenschap die hier wettelijk adviesrecht heeft, kreeg de mededeling officieel te horen tijdens de informatieavond. Zij hebben via

de media en via de website van de school moeten vernemen dat de school vanwege sluiting geen leerlingen aanneemt. Na een weekend vol onrust kwam de bestuurder de groep ouders en docenten toespreken. En waagde ook een poging om het 'formeel' besluit dat al naar buiten toe was gecommuniceerd, te herdefiniëren als een juridisch kloppend voorgenomen besluit tot vrijwillige sluiting van de school. Daar waren de aanwezigen niet van gediend. Het handelen van het schoolbestuur was volgens hen niet in lijn met de definitie van een voorgenomen besluit. De bestuurder handelde alsof de sluiting een voldoende feit was door o.a. de open dag waar veel animo voor was, en alle voorlopige inschrijvingen voor het nieuwe schooljaar te annuleren. "Wees eerlijk, en zeg waar het echt op staat", tot aan "Wat betekent dit besluit nu voor mijn kind dat volgend jaar haar eindexamen heeft"? Er gebeurde veel tijdens deze avond. Maar er was één vraag die voor mij de hele avond het beste samenvatte. Na een emotioneel betoog waarin een leerling vertelt wat de sluiting met haar doet en aan de bestuurder vroeg: "Geef je eigenlijk wel om ons?" Keek de betreffende bestuurder haar strak aan, en antwoordde: "Ik geef om de onderwijskwaliteit."

Verantwoording

Een paar maanden eerder hoorde ik op een bijeenkomst een wethouder van een grote gemeente op het podium zeggen dat ze het "niet zo heeft met het woord systeem". Volgens haar zegt het woord systeem zo weinig, het is een abstract begrip. Er brak geroezemoes uit in de zaal. "Hoe durft ze," hoorde ik personen naast mij zeggen. Personen die in verschillende levensfasen en levensdomeinen, generatie na generatie juist door datzelfde 'systeem' waar de wethouder niet over wil spreken, op allerlei manieren achtergesteld zijn. Eén van de aanwezigen sprak haar aan. Hij was van mening dat politici en bestuurders te weinig ter verantwoording worden geroepen in vergelijking tot burgers. Zo vertelt hij op allerlei manieren ter verantwoording geroepen wordt door instituties, waaronder

de gemeente. De wethouder gaf als reactie het leuk te vinden dat ze bevaagd werd. Alsof het leuk was voor de persoon om de wethouder te spiegelen. Alsof deze persoon een schattige driejarige was die een leuk spelletje aankondigt. Leuk heeft een andere lading omdat het voor hem een verhaal van leven en dood is, een verhaal van jezelf staande houden te midden van alle risicoprofielen waar hij hoog in scoort en moeten dealen met de ingrijpende doorwerking van overheidsingrijpen in zijn leven. In zijn ogen wordt hij door allerlei machten ter verantwoording geroepen. Machten zoals DUO en de Belastingdienst die beslag kunnen en mogen leggen op bezittingen. Gemeenten en DUO die huiszoeken mogen afleggen. Kinderen die uithuis geplaatst kunnen worden. De wethouder vond het uiteindelijk niet meer zo leuk en was het absoluut niet met de spreker eens. Want hij moest eens weten hoe vaak zij door de gemeenteraad, journalisten, en op allerlei andere manieren ter verantwoording geroepen wordt.

Wat leuk maakte ineens plaats voor een zo tussen de regels door je-moet-ie-schamen-ondertoon. Weer werd de volwassen man neergezet als een driejarige. Alleen nu werd de peuter bestraffend toegesproken. Het antwoord was de belichaming van het abstract systeem waar de wethouder juist niet zoveel mee had. Ineens was het systeem wel veelzeggend en concreet. De wethouder kon zich achter het systeem verschuilen. Er is nu eenmaal een democratisch systeem waarin er sprake is van machtsenscheiding en de wethouder dus op allerlei manieren ter verantwoording geroepen wordt, was de strekking van het antwoord. Dat ze een bepaalde machts hiërarchie heeft en daarmee een definitiemacht naar de vraagsteller toe, dat was even niet aan de orde. Alsof de spreker haar gelijke was in alle opzichten. Collins et al. (2016) noemen het the myth of equal opportunities to compete. Denken dat iedereen gelijk is, terwijl toegang tot middelen, mensen en macht niet gelijk zijn.

Bevrijding

Volgens John Locke's matters of facts, bestrijden bites, oftewel harde feiten, vastgeroeste gewoontes. Feiten als bevrijding van de onderwerping aan vorsten en kerken was Locke's idee. We zien in ons onderzoek naar systeem kritische verhalen dat er andere factoren een rol lijken spelen dan aantallen. Het lijkt niet uit te maken hoeveel verhalen er zijn. Feiten werken in deze niet bevrijdend. Dus als niet het aantal tot het doorbreken van vastgeroeste gewoontes leidt, wat dan wel? Jason Bhugwandass schreef op zijn LinkedIn-account: "Ik hoor mensen stellen dat ze 'niet nog een onderzoek en rapport willen'. Maar dat is nou net het punt. Wij ook niet. [...] Hoe kan het dat de overheid rapport na rapport negeert?" Voor Jason is de parlementaire enquête niet alleen bedoeld om antwoorden te krijgen, maar ook voor de urgentie en het gewicht. Want zonder enquête stelt Jason, "spreken we elkaar weer bij de volgende misstand."

Afstand

In deze voorbeelden lijken termen als onderwijskwaliteit, systeem of neutraliteit gebruikt te worden om een zeker afstand te creëren tussen de persoon die het zegt, en de persoon of institutie die ter verantwoording wordt geroepen. Dit doet mij denken aan Bruno Latour's (2015) dingpolitiek. Latour pleit voor denken in matters of concern i.p.v. matters of fact. Hiermee bedoelt hij politiek die iedereen aangaat, of je er nou persoonlijk bij betrokken bent of niet. Of het jou persoonlijk raakt of niet. Politiek zoals ooit bedoeld en als antwoord op de crisis in de democratie: verzamelen rond dingen. Dingen zijn volgens Latour per definitie een publieke zaak die vragen dat wij als mens onze centrumpositie verlaten. Hoe zouden de reacties zijn van de bestuurder en de wethouder als ze zich zouden hebben verzameld rond dingen of aangelegenheden? Als ministeries zich niet in ivorentorens, maar in buurthuizen, of bij

voedselbanken zouden vestigen. Als de bestuurder plek zou nemen aan de eettafel van de leerling die haar vroeg of ze wel oog heeft voor haar welzijn. Als de wethouder s'avonds op een bankje plaats zou nemen in een preventief fouilleren-gebied naast de man die haar spiegelde aan de levensontwrichtende consequenties van de verantwoording die hij moet afleggen. Zou ze zich dan realiseren dat haar verantwoording in het ergste geval hooguit carrière-ontwrichtende consequenties heeft? Zou er misschien geen petitie nodig zijn voor een parlementaire enquête als de betrokkenen zich zouden verzamelen in een cel waar jongeren zoals Jason dagelijks 23 uur in isolatie zaten? Zou er dan nog steeds een 'hooggeplaatste' functionaris zijn die durft te reageren met de woorden dat het "moelijk is, te weinig mankracht, bedden, financiën. Maar dat het aan expertise, inzet en liefde voor onze doelgroep" niet ontbreekt. En dat we zuinig moeten zijn op de medewerkers?

Hoge muren

Door te schuilen achter systemen, en uitingen daarvan zoals protocollen, beleid, regels, beperkingen, wordt er een hoge muur gebouwd die de roep om liefde, verantwoording en urgentie isoleert. De geluiden die er soms doorheen komen zijn dan incidenten. Achter die hoge muren zitten ervaringsverhalen van 'doelgroepen' waar 'iets' mee aan de hand is. Wat ze is overkomen, hebben ze kennelijk aan zichzelf te danken of hun percepties strookt niet met de werkelijkheid. En wanneer ze wijzen naar het systeem, dan wordt het wel heel erg abstract en niet zo leuk. Oncomfortabel. Dus is achter slot en grendel of achter hoge muren. Een oplossing waar alleen de 'doelgroep' zelf last van heeft. Zoals Jason schrijft: "als je de muren hoog genoeg maakt, bestaat het probleem immers niet meer".

Het is ongehoord dat, net als bij de belastingtoeslagaffaire, iedereen geraakt en in tranen is, maar er geen oplossingen op korte termijn komen. Het is niet normaal dat Jason die in eigen tijd, met eigen middelen en door

het herbeleven van trauma's een onderzoek moet doen om gewicht te kunnen geven aan de gruweldaden zoals seksueel misbruik, geïsoleerd en mishandeld, die hij en vele andere jongeren en volwassenen hebben moeten doorstaan. Dat er zelfs een petitie nodig is om een beknopte parlementaire enquête naar de invloed van overheidsbeleid op de totstandkoming van de misstanden in de gesloten jeugdzorg af te kunnen dwingen. Het herhalen van de verhalen, produceren van rapporten, onderzoek, petities zijn allemaal manieren om de druk op te voeren zodat de verhalen niet weggestopt worden achter hoge muren, wachtend op het geweten van een ambtenaar die bereid is positie, inkomen en toekomst te verliezen door aan de klok te luiden.

Systeem Apocalyps

Lieve Sandra, in alle genoemde voorbeelden zien we dat de verhalen die gedeeld worden het moeten afleggen tegen de personen die definitiemacht hebben. Zowel het definiëren wat een waarheid mag zijn als het definiëren van de geloofwaardigheid van de verhalenverteller. Of het verhaal verteld wordt op een podium, op tv of in een rapport lijkt niet zoveel uit te maken. Wie het verhaal vertelt lijkt meer van betekenis te zijn. Tijdens de informatiebijeenkomst van ouders rondom de sluiting van de school, was het pijnlijk zichtbaar hoe de bestuurder bewust of onbewust onderscheid maakte in de reacties naar ouders van kleur en witte ouders. Of het feit dat er ondanks een rapport met 50 verhalenover de gesloten jeugdzorg, toch wordt er gepleit voor een 'onafhankelijk' onderzoek. Alsof het weghalen of wegpoetsen van de emotionele betrokkenheid van de onderzoeker betekent dat de 'ontbrekende' leuke verhalen over de gesloten jeugdzorg de gruwelverhalen minder ernstig maken.

In onze verkenning hebben we niet de ruimte om vanuit de lens van de postkoloniale theorie te kunnen kijken naar een dieperliggende

oorzaak. Ik ben namelijk benieuwd naar wat maakt dat, en wanneer de ontmenselijking van het verhaal stopt. Wanneer zien we de mens achter het verhaal en niet het verhaal als een ontroerend en prikkelende act? De woorden van 'apocalypsoof' Lisa Doeland in de Volkskrant van afgelopen weekend doen mij denken aan ons onderzoek naar systeem kritische verhalen: we gaan allemaal uitsterven, maar hoe doen we het op een waardige manier? Doeland noemt 'oplossingen' als tegelwippen, zonnepanelen of afval scheiden afdelingsmanoeuvres die de illusie in stand houden dat we ons leven niet radicaal hoeven te veranderen.

Is het bouwen van hoge muren dan ook niet een afleidingsmanoeuvre van beleidsbepalers om onderdrukkende systemen die belichaamd worden door beleid, protocollen, vastgeroeste gewoontes, en regels niet radicaal te hoeven veranderen? Weegt het verzet tegen radicale verandering zwaarder dan een waardig einde?

HET VERHAAL IS EEN MOEDE- LOOS VERHAAL

DE ORGANISATIE VERTELT

NAWOORD

Ik als De Organisatie heb deze publicatie tot mij genomen. Ik weet van De Verhalen die in mij rondgaan. Van het kasje naar de muur soms. Van kamer naar kamer. Ik hoor ze fluisteren de mensen en ik hoor ook de woede en de onmacht en de onzekerheid. Er zijn kamers waar verhalen niet doordringen of pas gehoord worden wanneer ze een probleem worden. De publicatie raakt me in mijn organisatie hart, want ik wil het graag goed doen. Goed doen voor de mensen die bij me werken. En goed doen voor de mensen voor wie ons werk bedoeld is. Het lijkt erop dat deze twee soorten mensen niet in staat zijn om elkaar te vinden en te verstaanHet lijkt erop dat de macht en zeggenschap van de verhalen niet gelijkwaardig verdeeld is. Het lijkt erop dat mensen met de beste bedoelingen schade aanrichten bij mensen voor wie hun werk juist de bedoeling is. Ik schaam me daarvoor. Ik schaam me voor dat niet gehoord wordt wat gehoord zou moeten worden. Ik zou willen dat we beter in staat zouden zijn om samen verhalen te maken.

Mijn Verhaal als Organisatie op deze publicatie wil ik nog verder uitwerken. Ik ben gewoon nog niet zo ver. Ik was me er ook niet van bewust dat dit op deze manier speelt. Ik zie dat ik blinde vlekken heb en dove oren. Ik denk ook dat dit dieper gaat en van verder komt dan ik op dit moment kan over zien en horen. Ik wil hier wel mijn best voor gaan doen. En besef ook direct dat deze zin weer zo'n zin is van nog lang niet goed genoeg.

Nog meer onderzoek?

Ik zou meer onderzoek willen nog. En ik wil tegelijk ook dat dit niet nodig is. Dat de tijd er eigenlijk niet is om op zoek te gaan naar nog meer Verhalen. Hoeveel dan nog? Wat is er nodig om gewoon te gaan luisteren naar dat waarnaar geluisterd moet worden? Is dit al genoeg? Of moet er nog meer. Wie gaat mij (De Organisatie) helpen? Sturen? Leiden?

Opdat ik (als De Organisatie)

In staat ben de verhalen te ontvangen in reflectie op mijn eigen handelen

Het me lukt mijn blinde vlekken en tekortkomingen te ontdekken

Leer te zien waar ik vast zit en rondraai in overtuigingen en veronderstellingen

Ruimte kan maken voor mensen die de ogen en oren hebben die mij zelf ontbreken

Het perspectief mee kan nemen in beleids- en organisatie onderzoek dat noodzakelijk is

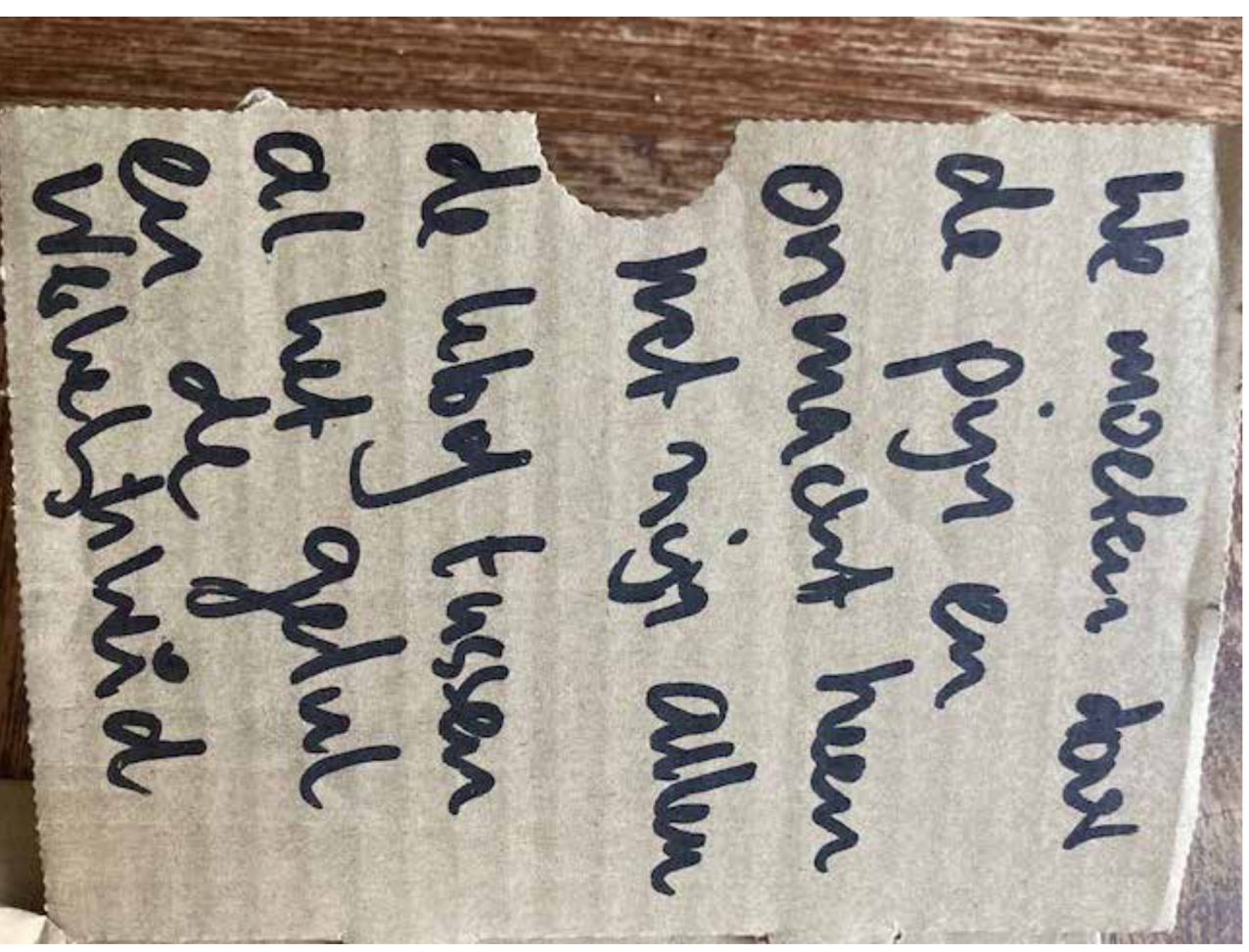
Mijn excuses kan maken voor de daden die ik heb begaan (wel en niet toerekeningsvatbaar)

De onzekerheid en de schaamte en de pijn die de verhalen doen leer in te zetten als veranderkracht

Verhalen van doelgroepen zie in het perspectief van toegevoegde waarde die zij als mensen hebben en zijn

Zelf groei en beweeg en verander door dit alles, het beter wordt voor alle mensen die ik als organisatie dien

.....

HOEVEEL
VERHALEN
MOETEN WE NOG
VERTELLEN
VOORDAT ZE
EENS GAAN
LUISTEREN

CONCEPT

'LIMITED EDITION'